

Toplumun Cehaletle Yönetimi

Firdes Can

Türkiye’de dinin toplum üzerindeki büyük etkisi, onu siyaset açısından vazgeçilmez bir araç haline getirmektedir. Bu gerçekliği dönemin ihtiyaçlarına göre yeniden üretmenin ve devletin ideolojik hegemonyasını pekiştirecek din öğelerinin ön plana çıkartılmasının en önemli aracıda eğitimidir.

Eğitim burjuva devletin temel ideolojik aygıtıdır. Eğitim sisteminin, egemen ideolojiyi yurttaşlara aktarma ve meşrulaştırma temelinde gizli bir işlevle sorumlu kılındığı söylenebilir.

Türkiye’de de eğitimin içeriğini belirleyen refleks devletin günlük ideolojik argümanları olmuştur.

Türkiye Cumhuriyetinin kuruluşundan itibaren eğitim meselesi devlet kontrolüne alınmış ve özel bir önem gösterilmiştir. Bu

devamı sf 3

Yolun Neresindeyiz?

Yaklaşık dört yıl önce yola çıkarken, sınıf mücadelesinin somut durumu ve ihtiyaçlarından hareketle, işçi sınıfının devrimci savaş örgütünün yaratılmasının komünistlerin önündeki en ivedi görev olduğunu saptamıştık. Böylece biz bu görevi bizden önce saptayanların ve bizden sonra da saptayacak olanların kervanına katılmış olduk.

Yola çıkarken omuzlarımızdaki yükün çok ağır bir yük olduğunu biliyorduk. Dünya komünist hareketi 1980’li ve 1990’lı yıllarda üst üste gelen yenilgilerle, kelimenin gerçek anlamıyla tam bir örgütsel dağılma ve ideolojik

savrulma içindeydi. Devrimci bir savaş örgütü olmadıklarını yaşayarak öğrendiğimiz örgütlerimiz dağılmıştı. İşçi sınıfı ağır baskılar altında önce siyasal mücadeleden uzaklaştı, ardından da kendi öz örgütlerini, sendikaları kaybetti. Dağılma ve savrulma sürecindeki sosyalist hareketler, mücadeleden ve sınıftan koparak kendilerini dar grupsal yapılar içine hapsettiler.

Bunlar yetmezmiş gibi, tarihimizin en ağır ideolojik savrulmasını yaşadık. Yenilgiye yol açan hatalarımızı, eksiklik ve yetmezliklerimizi sorgulayacak

devamı sf 2

Bu Sayımızda

- **Sliza Sizin Olsun**
- **Toplumsal Sınıflar İktisadi Kategoriler midir? - 12**
- **Kadın Sömürsülüğü Değil, Üç Değil, Dört...17**
- **Teorimizi Burjuva Kırklardan Arındıralım22**
- **Şubat’tan Ekim’e Devrimin Sürekliliği -24**
- **Türkiye’de Komünist Hareketin Doğuşu -27**
- **Kapitalizmin Stepnesi Esnaflar -34**

1. sayfadadan devam

yerde mücadele silahımızı sorgulamakla işe başladık.

Her yenilgi döneminin ardından yaşandığı gibi sosyalist hareketler kendi teorik yetmezliklerini bilimsel komünizm teorisinin yetmezliği olarak algılayıp, teorik yenilenme adına bir anaforun içine çekildiler.

İnsan hakları ve demokrasi söylemini sınıf çıkarları, sınıf karşıtlığı üzerinde gören bu ideolojik savrulmanın siyasal alana yansımaları, farklı etnik, dinsel ve toplumsal kimliklerin sınıf mücadelesinin önüne çıkartılması ve devrimci hedeflerin geri çekilmesi oldu. Bu savrulma ve geri çekiliş örgütsel alandan, devrimci örgütten kaçış, ilke, kural tanımayan, gevşek, devrimci mücadeleyi kişisel yaşama uyarlayan bir örgüt anlayışıyla tamamlandı.

Sınıf içinde bölünmeyi büyüten diğer bir etken de etnik, dinsel vb. ayrışmayla sınıf olgusu ve refleksinin geri plana itilmesidir. Bunlar ve bunlara eklenecek bir dizi etkenle işçi sınıfı içinde burjuva ideolojisinin alanı genişledi, bu durum özellikle iktidar partisi tarafından başarıyla kullanılarak işçi sınıfı büyük ölçüde kendi sınıf gerçekliğinden uzaklaştırıldı. Bütün bunlara bir de sosyalist hareketin sınıftan ideolojik – sınıfsal bakış açısının terk edilmesi – ve mekansal kopuşu eklendiğinde, işçi sınıfı burjuva ideolojisinin etki alanında sosyalizmden uzaklaşmış, bir anlamda sosyalizme karşı duyarsızlaşmıştır.

Sorunun öznel yanı ise, genel konuşmayı bir yana bırakırsak, bu göreve talip olanlarla,

yani doğrudan bizimle ilgilidir. Doğru sonuçlara varabilmek için önce yapılanları kendi yeteneği, yapılamayanları başkalarının yeteneksizliği, koşulların zorluğu, olanakların yetersizliği ile açıklayan – ne yazık ki bu tür bir yaklaşım devrimci kadro ve örgütlerde çok yaygındır – anlayışı bir kenara atmamız.

Sınıf mücadelesinin bugününe baktığımızda, bu mücadelenin henüz yükseliş dönemine girmediğini, dağılma ve savrulma döneminden yeni yeni çıkmaya başladığını, devrimci bir

değişimin ön gününde olduğunu söyleyebiliriz. Tarihsel tecrübeden de biliyoruz ki hareketin zikzaklar içinde yol aldığı, bir türlü bir kıvam tutturamadığı, her şeyin birbirine karıştığı, böylesi dönemler sınıf mücadelesinin en zor dönemleridir. Ve böylesi dönemlerden çıkış aynı ölçüde büyük bir ideolojik, politik ve örgütsel çabayı gerektirir. Bu noktada önümüzde öncelikli ihtiyaç, nesnel koşulların olumsuzlaştırıcı etkisinden sıyrılarak tümüyle öznel bir sorun olarak, devrimci kadro sorunu olarak duruyor. Yolun neresindeyiz sorusuna da ancak bu noktadan yaklaşarak sağlıklı bir cevap verilebilir.

İşaret etmek istediğimiz yapılması gerekenle, yapılan arasındaki açı farkından ziyade yapılabilir olanla yapılmayan arasındaki açı farkıdır. Sınıf mücadelesinde olması gerekenle olan arasında bir açı farkı her zaman var olmuştur. Ve bu fark bir dizi nesnel olumsuzluk ve öznel yetersizliğin sonucu olarak ortaya çıkar ki bundan tümüyle kaçınılamaz. Ancak devrimci açıdan açıklanamaz, kabul edilemez olan ve

çözmemiz gereken yapabileceklerimiz ile yaptıklarımız arasındaki açının giderek büyümesidir. Bu durum yukarıda da belirtildiği gibi doğrudan devrimci kadro sorunuyla bağlantılıdır. Sınıf mücadelesinin önündeki ideolojik, politik ve örgütsel sorunlar ne kadar büyükse ve mücadele henüz aşılması zor bir eşikteyse, devrimci kadronun omuzlaması gereken yükte o kadar ağırdır. Ve bu ağır yük ancak yaşamını devrimin gereklerine göre düzenleyebilen, bilinçli, inançlı, kararlı özverili, inatçı ve sabırlı bir kadro niteliği ile kaldırılabilir. Eksiklik buradadır, giderilmesi gerekende budur.

Devrimci kadro, devrimci parti ve devrim hazırlığı sınıf mücadelesinde birbirine bağlı bir zincirin halkalarıdır. Devrimci görev bu zincirin doğru halkadan yakalanıp bir sonraki halkaya varmak ve bu faaliyeti sürekli kılmaktır.

Anadolu Yayıncılık adına İmtiyaz Sahibi: Nevzat Eraydın

Yazı İşleri Müdürü: Tahir Ozan Ayılık, Siyasi, Yaygın Türkçe Yayın

Adres: Barış Mah. Adnan Kahveci Cad. No: 88/4 Buca - İzmir

Baskı tarihi: Şubat 2015

Basım yeri: Manart Yayıncılık ve Turizm A.Ş. Osmanağa Mh. Nüşetefendi Sk. No: 18/A Kadıköy 34714 İSTANBUL 0850 511 1530

İletişim: info@sozveeylem.com

İzmir: Barış Mah. Adnan Kahveci Cad. No: 88/4 Buca - İzmir

İstanbul: Bağlarbaşı Mah. Ortameydan sok. 6/1 Maltepe

Manisa-Turgutlu: Turan Mah. Kurultay Sk. No:21 Kat:1 Turgutlu

1. sayfadan devam

programının önemli bir unsuru olan din, burjuva manipölasyon, aldatmanın ve mistifikasyonun üretiminde önemli bir rol oynamıştır. Din bu rolü diğer burjuva ideolojik aygıtlarda olduğu gibi bir zor örgütlenmesinin gölgesinde yerine getiriyor. Asker, polis zoru burada uhrevi zorla tamamlanıyor. Bu süreç kapitalist gelişmeyle birlikte onun ihtiyaçlarına uygun olarak biçimlenerek bugüne ulaşmıştır.

Dinsel ideoloji, hukukunun, ahlakının ve sağduyusunun bir kaynağı olarak burjuva devletin yeniden örgütlenmesinde önemli bir işleve sahiptir. Devletin baskı aygıtı gibi ideolojik aygıtı ve bu aygıtın önemli bir bileşeni olan din kapitalizmin gereksinimlerine göre sürekli olarak yenilendi. Böylece burjuva toplumuyla uyumlu hale gelen yeni bir dinsellik tarzı oluştu. Bu yeni dinsellik tarzı, sömürülen sınıflara dayatılan egemen sınıf boyunduruğunun en ilkel motiflerinin kapitalist toplumda yeniden üretilmesine aracılık ediyor.

AKP iktidarı ile birlikte hız kazanan eğitimin artı-değer üretim sürecine dahil edilmesi ve kar için eğitim anlayışının özellikle 4+4+4 sitemiyle yerleştirilmesiyle birlikte eğitimin dinselleşmesi de hız kazandı.

Eğitimin özelleştirilmesiyle eğitim kurumlarının dinselleştirilmesinin iç içe geçişi; sağlık ve sosyal güvenlik sisteminin piyasalaştırılmasında, dindarları hedefleyen sağlık kuruluşlarının, dini rengi ön planda tutan yardım kuruluşlarının koçbaşı olarak kullanılması tesadüf değildir.

Aslında bütün hükümetlerin ortak amacı, burjuvazi yararına,

ucuz ve eğitilmiş işgücü ordusu yaratmaktır. Düşünmeyen, sorgulamayan, tartışmayan ve haksızlıklara boyun eğen bir kuşak, tam da patronların, sermayenin istediği işçi modelidir. AKP hükümeti de işçi çocuklarını daha genç yaşta sermayenin istediği modele göre yetiştirmek istiyor.

Sermayeleşen din ve sermaye güdümlü dindarlık, toplumun ezilen sınıflarının sermayeye tabii kılınmasının yani burjuvazinin egemen sınıf olarak örgütlenmesinde stratejik bir rol oynuyor. Yani din ‘Allah’la kul arasında’ değil ezenle ezilen arasındaki ilişki olarak şekilleniyor.

Tüm toplumsal alanları ve siyaseti dini söylemler üzerine inşa eden hükümetin bunun alıcılarını da yetiştirmek için eğitimi de dinselleştirilmesi kaçınılmaz bir sonuçtur. Bunun nedeni Soma’da katledilen maden işçilerine kader dediğinde, Greve çıkan işçilere ‘grev günahıdır’ diye fetva yayınlattırıldığında bu safsatalara itiraz edecek bir nesil istememelerindendir.

Eğitimdeki tüm dönüşüm piyasa için daha uygun iş gücü yetiştirmek üzerine gerçekleşirken bu iş gücünün dinsel tezlerle donatılması ve daha tamahkar bireyler olması da isteniyor.

Eğitimde gericileşme, piyasalaşmadan bağımsız değildir. Artık tartışılmaz bir biçimde ortadadır ki, Türkiye toplumu, ahlak, siyaset ve eğitim, Sünni İslam hegemonyası altına sokularak muhafazakarlaştırılmaktadır. Bu “muhafazakarlaştırma sürecinin” aynı zamanda sömürgecilik politikalarının (iç ve dış politika düzlemindeki) bütün yönleriyle konsolide edildiği bir dönemin karakteristik görünümü olduğunun da altı çizilmelidir.

Siyasal islamı genel ahlaki, siyasi ve kamusal hizmetlerin normlarını belirler unsurlarından biri olarak tarif eden mevcut burjuva laiklik anlayışına karşı, devletin dinden tümüyle elini çektiği, dinin bireylere ve dini gruplara bırakıldığı bir laiklik için mücadele önümüzde duran önemli problemlerden biridir.

Toplumsal ve Siyasal Gündem'den

Üretimden Gelen Güç

Aralık ayı sonlarında AKP iktidarının açıkladığı “Rekabetçi işgücü piyasasının oluşturulması temel amaçtır.” kararına Metal işçisi, 29 Ocak’ta ‘grev’le yanıt vererek, metal işçisinin pas tutmayacağını gösterdi. 2014 yılı iş-

vetli kılıyor. Patronların örgütü MESS ile, işçi sendikaları Türk Metal, Çelik İş ve Birleşik Metal arasında iki yılda bir yapılan ve ayrı ayrı imzalanan 2014-2016 dönemi grup toplu sözleşme sürecinde, Birleşik Metal İş sendikası 24 Aralık 2014’te uyuşmazlık ra-

kapsayan grev sürecini 29 Ocak’a kadar; mesailere kalmama, fabrika içinde gerçekleştirilen toplu yürüyüşler ve yemek boykotu gibi eylemlilikleri örgütleyerek geldi. Bu süreçte fabrikalarda, sendikalı, sendikasıız işçilerin sendikalarda grev kararı için oy kullanmalarını-

kolu istatistiklerine göre, SGK’ya kayıtlı işçi sayısı, 12 milyon 287 bin 238, sendikalı işçi sayısı ise 1 milyon 189 bin 481, sendikalaşma oranı ise, %9.68. Her yeni 100 işçiden sadece 9’u sendika üyesi.

Bu veriler gerçekten, sermayenin elini işçi sınıfına karşı kuv-

porunun tutulmasıyla birlikte grev süreci başlamış oldu. Türk Metal 15 Aralık’ta sözleşme imzalarken, Çelik İş sendikasının sözleşme süreci devam ediyor. Sendika 13 Şubat’ta görüşmelerin ikincisinin yapılacağını bildirdi. Birleşik Metal İş sendikası 12 bin işçiyi

la, işçilerin iradesi grev sürecine yansıtılmış oldu.

Bir anlamıyla da burjuvazinin grevin önüne koyduğu engel teşkil eden yasalar, işçi sınıfının iradesiyle bir bir yıkılmaya başlamış oldu. 29 Ocak sabahı Gebze Organize Sanayi’de bulunan Cengiz

Metal işçilerinin katılımı ile fiili olarak başlayan grev, diğer fabrikaların da katılımı ile birlikte, Gebze şehir meydanında çekilen halaylarla kutlandı.

Grevin ilk gününde patronların sendikası MESS'te çatlak baş gösterdi; Delphi, Schnedier, Alstom ve Bekaert, işçilerin taleplerini kabul ettiklerini, MESS'ten ayrıldıklarını duyurdular.

Tabii ki bu duruma sermayenin devleti, müdahale etmek zorundaydı ve ikinci günde grevin “milli güvenliği bozucu” nitelikte olduğunu açıklayarak, 60 gün ertelendiğini duyurdu. Bu manevra önceden de şahit olduğumuz bir durumdu. 2004 ve 2014'te cam işçilerinin grevi AKP Hükümeti tarafından aynı gerekçeyle engellenmişti. 2004'te cam işçilerinin grevi erteleme kararı itirazı, Danıştay'ın da onayıyla kabul edildi. Danıştay'ın kararına bu kez iktidar, “milli güvenliğin” yanına “genel sağlığı tehdit edici” ibaresi ekleyince, grev tekrar ertelenmiş oldu.

Bir hukuk devletinde yaşıyor olsak, şu soruyu sorardık. “Bugün metal grevi ile bozulan milli güvenlik 60 gün sonra -olaki grev başlarsa- nasıl sağlanmış olacak?”

Aslında burada aslolan ne milli güvenlik ne de genel sağlık, esas olan sermayenin, sermaye sahibi sınıfın devleti tarafından güvence altına alınmasıdır. Sermayenin güvenliğini tehdit eden, oluşturulmaya çalışılan “rekabetçi işgücü piyasasına” karşı, işçi sınıfının ortak mücadelesidir. Düşük ücret sistemini 3 yıllık sözleşmeyle kalıcılaştırılmasına karşı metal işçisinin meşru mücadelesidir. Güvencesizliğe, iş cinayetlerine karşı, işçi sınıfının mücadelesidir.

Somut durumun somut analizi

düsturuyla süreci değerlendirmek için, yazının başındaki istatistiklere dönersek;

Metal işçilerinin grevine toplam 12 bin işçi katıldı. SGK rakamlarına göre 12 milyon 287 bin 238 kayıtlı işçi bulunuyor. Greve çıkan işçi sayısı bu rakamın bin de biri. Bin de birin örgütlü hareketiyle, sermayeyi temsil eden sendikada çatlak oluştu. Sermayenin devleti bir telaş içinde grevi erteledi.

Korkutan sayılar, yüzdeler ne kadar işçi katıldığı değildir. Korkutan grev kararıyla grevin kitlelere verdiği dayanışma ruhudur. Örgütlü mücadelenin gücüdür. Sınıf bilincinin gelişimi sürecidir. Komünist Manifesto'da yazıldığı gibi;

-Bütün değerleri yaratan işçi sınıfı, iş gücünü esirgemekle mülk sahibi sınıfı baskı altına alır, ger-

çeği bir kez daha görülmüştür.

-Mülk sahibi sınıf, üretim alanından zamanla uzaklaşır. Üretim için gereksiz hale gelirken, işçi sınıfının üretici güçlerin gelişmesi ve yönetiminde öneminin giderek artan bir rol oynadığı gerçeği bir kez daha görülmüştür.

Grev, her iki gerçekliğinde bilince çıkmasına olanak sağlamak-tadır. Metal işçileri grevi sonunda ekonomik talepleri noktasında kazanımlarının hangi düzeyde olacağı bugünden belli değildir. Ancak 2015 grevinin sınıf savaşımında, sınıf bilincinin gelişimine etkisi büyük olacaktır.

Metal pas tutar. Metal işçisi pas tutmaz.

Yaşasın Metal işçisinin; onurlu, meşru mücadelesi !

“Çocuklar Öldürülmesin...”

“Söylesene Vera,

Çocuklara sıkılan hangi

kurşun

kahpe değildir? “

Nâzım Hikmet

ŞIRNAK’ın Cizre İlçesi’nde 12 yaşındaki Nihat Kazanhan, silahla vurularak öldürüldü.

Cinayet işlemek, işletmek, katliam yapmak, yaptırmak, katilleri ve özellikle asıl katilleri gizlemek ve korumak konusunda sicili gayet bozuk olan devlet, tıpkı Gezi direnişinde, Rojava’da olduğu gibi çocuklarımızı katletmeye devam ediyor.

Ülkenin birçok yerinde olduğu gibi Maltepe’de de kitlesel bir yürüyüş yapıldı ve gerçek fail olan devlet -ve tetikçi üniformalı katilleri ortaya çıkarmak bir yana, saklayıp koruyan- hükümet (Cizre’de teker teker katledilen 5 kişiden hiçbirinin katilinin bulunamaması başka türlü nasıl açıklanabilir ki!) teşhir edildi. Katledilen her

çocuğumuzun, gencimizin, işçimizin acısını halklarımız yüreklerinde duymaya, katliamcı karanlık devlet güçlerini vicdanlarında mahkum etmeye, meydanlarda seslerini yükselterek öfkelerini haykırmaya devam ediyorlar.

“Çocukların öldürülmediği / Şeker de yiyebildiği” bir özgürlük, bolluk, barış ve kardeşlik dünyası için sokaklarda, meydanlarda kitlesel devrimci enerjiyi yoğunlaştırmalı ve karanlık katli-

am tezgâhlarını gün ışığına çıkarmalıyız. Hepsinden önemlisi ise, emekçilerin ve mazlum halklarımızın nazarında devletin burjuva sınıf karakterini ortaya koymalı; bu devletten, iktidarlarından ve kurumlarından adalet, barış - ki onların ‘fitratında (doğasında)’ bu özellikler yoktur- bekleme yanılgısından topyekûn kurtulmalıyız.

Halklar arasında savaşa, sınıflar arasında barışa hayır!

Fatsa: Halk Siyanür’e Karşı Eylemde

2015 Ocak ayının son günlerinde köylüler ve Fatsa-Ünye Doğa Koruma Platformu siyanürlü altına karşı bir dizi eylem gerçekleştirdi. Fatsa’da. 24 Ocakta kalabalık bir grubun maden sahasında eylem yapmasını engellemek isteyen jandarmaya karşı direnen eylemciler, sonunda maden sahasına girip basın açıklamasını yaptılar.

Basın açıklaması sırasında yörede yaşayan Ayşe Gümüş “44 yıldır ben buralarda doğal yaşıyorum, doğamızı mahvederlerse yaşamamız mümkün olmaz” dedi. Ordu Doğa ve Yaşam Alanlarını Koruma Platformu sözcüsü Gül Arslan “yaşam alanlarımızı yok ediyorlar,söyledikleri hiçbir şey doğru çıkmıyor, Melet Irmağının suyuna bir şey olmayacak dediler,

şu anda ırmaktan su akmıyor, bu örneklerden yola çıkarak doğamıza dokundurtmayacağız, kaymakam ve vali onlardan yana tavır takınsa da geri adım atmayacağız” dedi..

25 Ocak Pazar günü ise Fatsa Yunus Emre Köprüsünde başlayıp meydana sona eren kalabalık bir yürüyüş ve miting düzenlendi. Yürüyüş sırasında” Siyanür

Katliamdır,Tarlada Mısır Bahçede Fındık Yiyebilmek İçin Siyanüre Hayır” benzeri sloganlar atıldı. Meydanda, platform adına Resul Şahin, “haklı direnişimizi sürdürüp,doğamızı katlettirme-yeceğiz” üzerine kurgulanmış konuşma yaptı. Tertip komitesi adına ise Özge Yağcı “bölgemizin köylerinde hayaletler dolaşmasına izin vermeyeceğiz. Bu bölge halkının direnişçi ruhunu bir daha tanıyacaktı” dedi.

Maltepe: “İşçiden İşçiden Esiyor Yel”

İşten çıkarılan Maltepe Üniversitesi Hastanesi sağlık işçileri, direnişlerini büyük bir kararlılıkla sürdürmektedir.

Maltepeliler emekçiler ve devrimci-demokrat kamuoyunun her geçen gün daha da kitleselleşen sıcak dayanışması, direnen işçilerin kararlılık ve coşkularını giderek yükseltmektedir.

İşçiler, seslerini duyurdukça, sınıf kardeşlerinin kendilerine sundukları dayanışma, ülke ve dünya ölçeğinde genişlemektedir.

Direnişçiler imza kampanyalarıyla, direniş çadırında konuklarını karşılayarak, yürüyüşler düzenleyerek, basın açıklamaları yaparak ve üstelik bu faaliyetlerin tümünü tek bir güne sığdırarak mücadelelerini sürekli yükseltmekte ve yoğunlaştırmaktadırlar.

Direnişi yakından izleyen herkes şuna kesinlikle inanacaktır: İş güvencesine kavuşmak, çalışma ve yaşama koşullarını iyileştirmek amacıyla sendikalarının öncülüğünde harekete geçince işten çıkarılan işçiler; er geç sözde

‘ilerici’ patrona ve sözde ‘bilim’ adamı dekanı diz çöktürecekler; işlerini geri alacaklar ve bütün haklarını elde edeceklerdir. Ve hiç kuşkusuz bu direniş okulundan çelikleşerek, dönüşerek mezun olacaklar ve böyle böyle tüm sınıf kardeşleriyle birlikte verecekleri daha büyük mücadelelere hazırlanacaklardır.

Dayanışma ağını mutlaka genişletmeli ve safları sıkılaştırma-

lıyız.

Yağmur kar demeden dayanışma çadırının önünde cıvıltılarıyla, yürüyüşlerde anne ve babalarının yanında sloganlar atarak direnişe güç veren sekiz on yaşlarındaki çocuklar bizlere örnek olsun.

Tarihsel deneyim şunu defalarca kanıtlamıştır ki; eğer “İşçiler örgütlü ve devrimci iseler her şeydirler; değilse hiçbir şey!”

Mersin Belediyesi:Mücadeleye Devam!

30 Mart 2014 yerel seçimleri ile işbaşına gelen MHP'li Mersin Büyükşehir Belediye Başkanı Burhanettin Kocamaz, DİSK Genel İş Mersin Şubesi üyesi 2000'i aşkın işçiyi peyderpey işsizliğe mahkum etti.

2014'ün seçimi izleyen aylarında Parkomat işçileri ile başlayan toplu işten çıkartmalar 2014'ün son aylarına kadar sürdü.

Parkomat işçileri Atatürk Parkındaki nöbet eylemleri ile işçi direnişinin ilk adımlarını attılar.

Diğer taşeron işçilerinin işlerine de peyderpey son verilmesi üzerine mücadele Genel İş Sendikası Mersin Şubesi öncülüğünde basın açıklamaları, yürüyüşler ve protestolarla devam ettirildi.

Şehir Merkezindeki Özgür Çocuk Parkında çadır kurularak nöbet ve direniş burada sürdürüldü. İşçiler Kasım, Aralık, Ocak aylarını çadırda ve nöbette geçirdiler. 2015 Yılıını direnişte karşıladılar.

Mersin Emek ve Demokrasi güçleri Parkomat işçilerinin nöbet eyleminden başlayarak direniş ve

nöbetler süresince ziyaret, destek ve dayanışmalarını sürdürdüler.

İki aylık süre içinde imza standlarında Mersin halkından işten çıkarılan işçilerin işe geri alınmalarını talep eden 30000 imza toplandı. İmzalar 12 Ocak 2015 günü Büyükşehir Belediye Meclisine sunulmak istendi. Ne işçiler, ne temsilcileri, ne de sendika yöneticileri Meclise alınmadılar. Polis ve Belediye zabıtası tarafından engellendiler. İmzalar Mezitli ve Akdeniz ilçe belediye başkanları aracılığı ile Büyükşehir Belediye Meclisine gönderildi.

Sendikalarla, demokratik kitle örgütleri ile görüşmeyen Burha-

nettin Kocamaz işsizliğe, yoksulluğa, açlığa mahkum ettiği işçilerle de yüzleşemedi.

95 işçi açtıkları davaları kazanarak işlerine geri dönme hakkını elde ettiler. Diğer işçilerin davaları halen sürmekte.

İşçilerin aylardır sürdürdükleri direniş ve mücadele sonucunda 800'e yakın işçi işe geri çağrıldı.

Genel İş Sendikası ve işçiler Mersin Büyükşehir Belediyesi'nin 27.01.2015'den itibaren halen işsiz kalan 911 işçiyi işe almaya başlamaması halinde mücadeleyi Türkiye genelinde platformlara taşımaya kararlılar.

Boko Haram ve Emperyalizmin Afrika planları

Ortadoğu'da bölgesel işgal operasyonlarını temel alan küresel güçler, işgal operasyonlarına gerekçe oluşturacak siyasal İslamcı(!) örgütlere her türlü silah ve para yardımı sağladılar. ABD-İngiltere ve Fransa özellikle Irak, Libya, Nijerya ve Suriye merkezli askeri

operasyonları güçlendirmek için radikal İslamcı örgütlere çok aktif destek verdiler. Afganistan'da El Kaide, Nijerya'da Boko Haram, Mali'de Magrip El Kaide, Irak-Suriye merkezli IŞİD ve El Nusra...

Emperyalist güçler Afrika'daki varlıklarını devam ettirmenin

aracı olan İslamcı terör örgütlerini hem el altından destekliyor hem de bu örgütlerle mücadele adı altında askeri varlıklarını genişleterek sağlamlaştırıyorlar.

Boko Haram, bu yılın başından beri, Nijerya'nın kuzeyindeki bölgeleri kendi kontrolü altına alması ve komşu Kamerun'un içine ya-

yılmış durumda. Boko Haram'a bağlı milisler, 4 Ocak'ta, Çokuluslu Görev Gücü'nün Nijerya'nın Borno eyaletindeki Baga'da bulunan bir askeri üssünü ele geçirdi.

Medyada yer alan haberlere göre kent tamamen yıkılmış ve 2.000'e yakın insan öldürülmüş. Baga, merkezi hükümetin ülkenin kuzeydoğusunda hala kontrol ettiği son bölgeydi ve defalarca sert çatışmalara sahne olmuştu. Nijerya ordusu, 2013 yılında, Baga'da, 200'den fazla kişinin öldüğü sivil halka yönelik bir katliamdan sorumluydu.

Wikileaks belgelerine dayanarak, Greenwhite Coalition örgütü, ABD'nin yıllardır Afrika'yı istikrarsızlaştırmak için elinden geleni yaptığını belirtiyor. ABD, çoğunluğunu Nijeryalı askerlerin oluşturduğu CDEAO (Batı Afrika Ülkeleri Ekonomik Topluluğu)'nun askeri gücü ECOMOG (Economic Community of West African States Monitoring Group) birliklerinin geçmiş yıllarda Liberya ve Sierra Leone'deki iç savaşlarda (özellikle de ateşkesin uygulanması konusunda) önemli bir rol üstlendiğinin bilincinde.

Nijerya'nın ECOMOG üzerinden alt bölgelerde ABD'nin etkisini zayıflatabileceğinden çekinen George Bush, 2004 yılında ACRI (Africa Crisis Response Initiative / Afrika Kriz Müdahale Girişimi)'yi kurdu. CIA'nin yardımıyla, ACRI genç İslamcılar İstihbarat toplanması, silah kullanımı ve hayatı idame teknikleri konularında eğitti. Eğitim gören gençler daha sonra katliamlar gerçekleştirmeleri için Boko Haram çetesinin emrine verildiler!

Greenwhite Coalition aynı şekilde CIA'nin Nijerya, Kamerun, Çad ve Nijer sınırları boyunca

teorik ve silahlı eğitim kampları kurduğunu tespit ettiğini belirtiyor. Üstelik bir başka ABD'li kaynak Nijerya'yı istikrarsızlığa kavuşturmak için Nijerya'daki ABD büyükelçiliğinin gerçek bir laboratuvar haline dönüştürüldüğünü belirtiyor.

Boko Haram'ın saldırı stratejisi de bu iddiaları doğrular nitelikte. Örgüt ülkedeki emperyalist güçlerin merkezlerine saldırmak yerine, tek 'suçları' Hristiyan olmak ya da laik bir eğitim kurumuna okumak olan öğrencilere saldırıyor.

(Boko Haram'ın tersine, Ogoni Halkını Yaşatma Hareketi (1) ve Nijer Deltası Kurtuluş Hareketi (2) batının çıkarlarını açıkça hedef alıyor. Her iki örgüt de çokuluslu petrol şirketleri ve Nijeryalı ortaklarına doğrudan saldırıyor.)

Bu kaçırma olayları üzerinden, İslamcı örgüt ve emperyalist finansçıları, uluslararası kamuoyunu da ikna ederek yeniden bir işgale hazırlık yapıyorlar.

Orta Afrika Cumhuriyetinde olduğu gibi gelecekte ülkenin işgaline hazırlık yapıyorlar.

Afrika'nın haritası yeniden çiziliyor. Eski sınırlar, onları çizen sömürgecilerin artık işine yaramıyor. Irak'ta da hazırlığı yapılan İslam emirliğine benzer bir şekilde, Nijerya'nın kuzeyi, Kamerun, Orta Afrika Cumhuriyeti ve

Çad'ın güneyini kapsayacak yeni bir ülkenin oluşumu söz konusu gibi görünüyor.

Batıda kapitalist krizin yaşandığı bugünlerde, ABD ile Fransa Çin nüfuzunu sınırlandırmak ve dünyanın bu bakır köşesindeki sınırsız doğal kaynakları yeniden ele geçirmek isterken, Almanya Başbakanı Merkel, 19 Ocak Pazartesi günü, Gana Devlet Başkanı John Dramani Mahama ile Berlin'de yaptığı bir toplantının ardından, Almanya'nın, terörist milis kuvvetlerine karşı mücadelede mali yardım sunmaya hazırlandığını açıkladı. Berlin, Paris'teki terörist saldırıların ardından, Almanya'nın Afrika'daki emperyalist çıkarlarını giderek artan bir oranda askeri araçlarla gözetmeye hazırlanıyor.

Alman hükümeti, 2011 yılında NATO'nun Libya'yı bombalamasını resmi olarak reddetmişti ama Alman emperyalizmi, o zamandan beri, terörle mücadele maskesi altında, giderek artan bir şekilde Afrika'daki geleneksel etki alanlarına dönüyor. Alman parlamentosu, 2013 yılının başlarında, Fransa'nın Mali'deki askeri operasyonunu desteklemeyi ve ülkeye asker göndermeyi kabul etmişti. Bu misyon 2014 yılında genişletildi. Şu anda, Senegal, Orta Afrika, Afrika Boynuzu, Batı Sahra, Sudan, Güney Sudan ve Somali'de daha fazla Alman birli-

ği bulunuyor.

Şimdiki “Afrika uğruna kapışma”, geçmişte olduğu gibi, yalnızca Afrikalı kitlelere korkunç acılar getirme tehlikesi oluşturmakla kalmıyor; aynı zamanda emperyalist güçler arasındaki çatışmaları da yoğunlaştırıyor. Bu çatışmanın bedellerinin Ortadoğu ve Afri-

ka halkları ile beraber tüm dünya halkları ve işçilerine ödetileceğinden kuşku duymamak gerekiyor.

(1) 1990’lı yılların başında Nijer Deltası’nda yaşayan Ogoni Halkı üyesi yüzbinlerce insan, cuntaya ve Shell şirketine karşı direnişe başlamıştır. Yazar Ken Saro Wiwa önderliğinde gelişen Ogoni Halkını Yaşatma Hareketi (MOSOP), petrol üretiminden pay alınması; zorla göç ettirilenlerin geri getirilmesi; oluşan çevre kirliliğinin önlenmesi için

çalışmıştır. Yapılan eylemler sonucu Shell, 1993 yılında bölgeden çekilmiştir. Ancak cuntanın baskıları devam etmiş; köyler basılmış, tutuklamalar ve işkenceler gerçekleştirilmiş; 100 bin Ogonili öldürülmüştür. Ken Saro Wiwa ve 8 arkadaşı da 10 Kasım 1995’te idam edilmiştir.

(2) Nijerya’nın petrol gelirlerinin yoksul bölgeye daha fazla pay verilmesini isteyen bir siyasi örgüt ve hatta saldırı düzenlemek için bazen nakit bazen de silah veren pek çok silahlı örgütün şemsiye örgütü (...)”

Ukrayna’nın Silanlandırılması ve Artan Savaş Tehdidi

Ekonomik yaptırımlarla Rusya’nın Ukrayna politikasını değiştirmeyi hedefleyen ama şu ana kadar amacına ulaşamayan “Batı Cephesi”nde şimdi de Ukrayna’ya ağır silah yardımı tartışılıyor. New York Times gazetesi haberinde, ABD Başkanı Barack Obama’nın, sınırda savaşan Ukraynalı birliklere silah yardımı yapılması konusunu ele aldığını duyurdu. Obama daha önce yaptığı açıklamalarda yoğunlaşan çatışmalardan kaygı duyduğunu ve Kiev hükümetinin yanında olduklarını söylemişti.

Washington, daha önce, Ukrayna’ya askeri eğitimciler göndermiş ve Kiev’e 350 milyon dolarlık “öldürücü olmayan” yardım sözü vermişti. New York Times, şimdi, Obama yönetiminin, “önde gelen sekiz ABD subayı tarafından hazırlanmış olan ve ABD’nin Ukrayna’ya 3 milyar dolarlık savunma silahı ve donanımı göndermesini tavsiye eden... bağımsız bir rapor” etrafında birleşmiş olduğunu yazıyor. Bununla, Kiev yönetimine “zırh delici füzeler, insansız hava keşif araçları, zırhlı araçlar ve düşmanın roket ve topçu ateşinin yerini belirleyebilen radarlar” sağlayacak.

ABD’nin Ukrayna’ya silah sevkiyatı, Moskova’ya karşı savaş ilanı olacaktır.

Kiev yönetimi, Moskova’nın silahlandırıp desteklediği Ukraynalı ayrılıkçıları yenilgiye uğratmayı başaramadı. Washington, buna, doğrudan Rusya ile topyekün savaş riski yaratacak şekilde, Doğu Ukrayna’daki halka karşı çok daha büyük bir kan banyosu hazırlayarak yanıt veriyor.

ABD’nin ve onun emperyalist müttefiklerinin savaş planları, her zaman olduğu gibi, savunma olarak gösteriliyor ve “Rus saldırganlığına” direnme olarak ifade ediliyor. Gerçekte, Ukrayna üzerinde tırmanan anlaşmazlık,

ABD’nin, Almanya’nın ve Avrupa Birliği’nin Kiev’i ele geçirme ve Ukrayna’yı, NATO’nun Rusya’ya karşı Avrupa’da ileri karakoluna dönüştürme hareketinin bir ürünüdür.

ABD ve Avrupalı emperyalist güçler tarafından izlenen gündemin kısa vadede sonucu ne olur bilemiyoruz ancak uzun vadeli olası sonucu, dehşet verici sonuçları olacak bir savaş olacağı yönünde. Bu hamleler, nükleer silahlara sahip iki güç olan ABD ile Rusya arasında doğrudan bir silahlı çatışmayı tetikleme ve bir Üçüncü Dünya Savaşı’nı başlatma tehlikesi oluşturuyor.

SYRİZA'nız Sizin Olsun!

Yunanistan'da 26 OCAK 2015 de yapılan seçimlerde sol koalisyon SYRİZA oyların yüzde 36 sını alarak en büyük parti oldu.

Seçimlerden bir gün sonra yanına aldığı sağ partilerden biri ile hükümeti kurdu. Hükümetin bu kadar hızlı kurulması görüşme anlaşmaların seçimden önce yapıldığı ve tamamlandığı intibainı uyandırıyor. Seçimden sonra ortaya çıkan tablo NATO'ya verilen güvence ve de borçların müzakere edilebilir olduğunun açıklanması, AB ile önceden ciddi görüşmelerin yapıldığının somut göstergesidir.

Syriza'nın seçim zaferi Türkiye sol ve sosyalist hareketinde hararetle karşılandı. Sol çevreler Syriza ya en çok kim benziyor yarışına girdiler.

BHH ve HDP kendilerine uygun bazı özelliklerinden hareketle Syriza'nın kendilerine benzediğini ileri sürdüler. İş bu kadarla da kalmadı koroya sağdan Taha Akyol da katıldı. Syriza'nın en çok AKP ye benzediğini iddia etti. Bu tartışmanın önümüzdeki dönemde süreceği, İpsala sınır kapısının oldukça aşınacağı anlaşılıyor.

Syriza'yı iktidara taşıyan süreç ile Syriza iktidarı bir ve aynı şeyler değildir. Daha net bir ifade ile Syriza kendisini iktidara taşıyan yığınların gerçek sözcüsü değildir.

Onu iktidara taşıyan işçi sınıfı ve emekçilerin kapitalizme karşı duydukları öfkedir. İşsizliktir. Geleceğe duyulan güvensizliktir. Yunan halkının emperyalist devletler tarafından aşağılanmasıdır. Kısaca ulusal onur ve antikapitalist öfkedir.

Syriza, büyük burjuvazinin saldırısına karşı işçi sınıfına ve emekçilere daha katlanabilir, "çağdaş", "adaletli" bir kapitalizm (radikal demokrasi) vaat ederek iktidara geldi. Sömürünün geleceğini garanti altına almak, sürekli kılmak için kitlelerin hayallerini de öfkelerini de sömürdü. Kriz döneminde sıkışan yalpalayan ne yapacağını şaşırان işçi ve emekçilerin, devrimci yol göstericinin olmadığı koşullarda küçük burjuva sosyalizmini iktidara taşıdığı yeni bir şey değildir. Küçük burjuvazinin bu iktidara yükselmesi, iktidarın sınıf karakterinin değişmesi anlamına gelmiyor. Bir dönem önce Latin Amerika da bu tür değişimlere tanık olmuştuk. Şimdide aynı süreç Avrupa'da devam etmektedir. Her ikisinde üstü örtülen sermaye egemenliğidir. Latin Amerika'da anti-emperyalizm maskesi ile örtülen rejimin kapitalist karakteri, Avrupa'da radikal demokrasi maskesi ile örtülüyor.

Bu gün sınıf hareketi 1917' ler de, 1930' lar da, 1970' ler de değildir. İşçi sınıfının yüzünü sosyalizme çevirdiği doğrudan sosyalizm için savaştığı dönemler geride kaldı. 1848 'leri yaşıyoruz. 1848'lerde işçi sınıfının burjuvazinin yedeği rolünü üstlenmesi nesnel koşulların bir gereği olarak açıklanıyordu.

Bu gün ise durum çok daha farklıdır. Yetmezliğin temel nedeni öznel koşullardır, işçi sınıfının hem bilinç ve hem de örgütlülük bakımından olabildiğince geriye düşmesidir.

Ancak sınıf mücadelesi bu evreyi yaşanmadan atlatamaz. İşçi sınıfı 1917'den 2015'e adım adım kaybettiğini, şimdi savaşarak yenisinden kazanmak durumundadır.

Küçük burjuvaziye büyük burjuvaziden ayıran en önemli özellik iflah olmaz nostalji ve hayalciliğidir.

Küçük burjuvazinin işçi sınıfına taşıdığı bu yanılsamanın işçi sınıfını ne kadar süre ile oyalayacağını yaşayarak göreceğiz.

Sınıf bilincinin geriliği ve örgütsel dağınıklığı nedeniyle kendi sınıf düşmanını iktidara taşıyan proletarya kendisini yeniden iktidara taşımayı öğrenecektir.

Syriza'nın seçim zaferi, yunan halkından daha çok Türkiye gibi ülkelerin solcularını etkiledi.

Böyledir, "Davulun sesi uzakta hep hoş gelir"

Seçim zaferine dair edilen sözler, daha şimdiden daha sınıf mücadelesinin sert duvarına çarpmaya başladı.

Syrizanız sizin olsun!!

Toplumsal Sınıflar İktisadi Kategoriler midir?

A. Hakan Güvenir

Marksist hareket içerisinde en bilinen ve genel olarak da benimsenen sınıf tanımlamalarının başında, herhalde Lenin'in yapmış olduğu ve esas olarak da sınıf saptamasındaki ekonomik ölçütlere işaret eden tanımlama geliyor: *"Sınıflar, tarih tarafından belirlenmiş bir sosyal üretim sistemindeki yerleri, üretim araçlarıyla ilişkileri (genellikle hukukça saptanmış ve formüle edilmiş ilişkilerdir bunlar), emeğin sosyal örgütlenmesindeki rolleri, paylarına düşen sosyal serveti elde etme boyut ve biçimleri bakımından birbirlerinden ayrılan büyük insan guruplarıdır."* (1)

Marks'ın çalışmalarında bu tür bir sınıf tanımı bulunmuyor. "Sınıflar" bölümünü tamamlayamadan yaşamını yitirdiği "Kapital" çalışmasında da Lenin'in tanımına denk bir sınıf veya işçi sınıfı tanımı sunulmaz. Bu tür bir tanıma en çok yaklaşan ifadeleri, Engels'in Komünist Parti Manifestosu'nun 1888 İngilizce baskısına yazdığı önsözde bulabiliriz: *"Proletarya, deyince ise, kendi mülkiyetinde üretim aracı bulunmadığından, yaşayabilmek için işgücünü satmak zorunda olan modern ücretli işçiler sınıfını anlıyoruz."* (2) Bu tanımda kilit önemdeki "ücret" olgusunun, "maaş, aylık, bahşiş vb." biçimlerdeki ödeme ya da değişim bi-

çimlerinden ayırt edilebilmesi için de Marks'a başvurmakta fayda var: *"Ücret, görmüş olduğumuz gibi, belirli bir metanın, işgücünün fiyatıdır. Demek ki, ücret de bütün öteki metaların fiyatlarını belirleyen aynı yasalarla belirlenir."* (3) *"Ücret, arz ve talep arasındaki ilişkiye göre, işgücü alıcıları, yani işçiler arasındaki rekabetin aldığı biçime göre yükselip düşecektir. Ücretteki dalgalanmalar genel olarak metaların fiyatındaki dalgalanmalara teka-bül eder. Ama bu dalgalanmaların çerçevesi içerisinde, emeğin fiyatı üretim maliyeti ile, bu metanın -işgücünün- üretimi için gerekli-emek zamanı ile belirlenir...Basit işgücünün üretim maliyeti, demek ki, işçinin varoluş ve üreme masraflarından oluşur. Bu varoluş ve üreme masraflarının fiyatı, ücreti meydana getirir. Bu biçimde belirlenen ücrete, asgari ücret denir. Bu asgari ücret, metaların fiyatlarının genel olarak üretim maliyetleri ile belirlenmesi gibi, bir tek birey için değil, bu bireylerin meydana getirdikleri tür için gereklidir. Varolmak ve üremek için tek tek yeterli ücret alamayan milyonlarca işçi vardır; ama tüm işçi sınıfının ücretleri gösterdikleri dalgalanmalar içerisinde, bu asgariye eşitlenirler."* (4) Engels'in Manifesto'nun 1888 İngilizce baskısının önsözünde yapmış olduğu tanım, yakın dönemde işçi sınıfının kapsamının değiştiği tespitlerine bağlı olarak

dile getirilen "işçi sınıfının yeniden tanımlanması" ihtiyacına da yanıt verebilecek nitelik ve esnekliktedir. O sebeple, Engels'in bu sınıf saptamasındaki ekonomik ölçütlere işaret eden ve üretim ilişkileri içerisindeki yapısal konumu itibarıyla işçi sınıfını betimleyen bu tanımını, bu güne dek yapılmış en özlü tanımlama olarak ele almak gerekiyor: işçi sınıfı; üretim araçlarının mülkiyetine sahip olmayan ve yaşamak için emek-gücünü bir ücret karşılığı satmaktan başka olanağı bulunmayan büyük insan grubu, toplumsal kesimdir.

Nesnel sınıf ölçütleri ya da toplumsal sınıfların üretim ilişkileri içindeki yapısal konumlarıyla tanımlanmaları, sınıfların varoluş koşullarını burada bulmalarından ve bu zeminin hem sınıf tanımının hem de sınıf mücadelesinin zemini ve başlangıcı olması bakımından belirleyici önemde. Bu noktaya Marks'ın da önem verdiği açık. Fakat öte yandan, Marks'ın dikkatinin yoğunlaştığı asıl noktanın, kendinden önceki sınıf tanımlamalarının karşısına yeni ve farklı bir sınıf tanımı çıkartma, üretim ilişkileri içerisindeki yapısal konumları itibarı ile toplumsal sınıfları (ya da işçi sınıfını) yeniden tanımlama uğraşı değil, tarihin motoru olan sınıf savaşımının (*"Şimdiye kadarki bütün toplumların tarihi sınıf savaşımının tarihidir"*) öznesi olan sınıf niteliğinin kazanılması ve bu manada "sınıf olma durumu"olduğunu belirtmek gerekiyor.

Tüm toplumsal sınıflar olduğu gibi işçi sınıfı da varoluş koşullarını iktisadi düzeyde bulur; dahası bu düzeyde, diğer toplumsal sınıflarla karşılıklı ilişki içerisinde oluşur. Marks'ta bu durum "kendinde sınıf" halidir ve çalışmalarında, "kendinde sınıfın ne olduğu"na dair özel bir tanımlamaya rastlanmaz. Marks'ın çalışmalarında "kendinde sınıf", ancak daha kapsamlı ele alınabilecek "sınıf olma durumu" çerçevesinde bir anlama sahiptir. Bu nedenle bu kavramlaştırmayı, bu sınıf durumunun analizi ve anlaşılabilmesi için değil; "kendisi için sınıf" gerçekliği ile bir "karşıtlık" ilişkisi içinde, toplumsal devrim süreçlerinin, bu eksende sınıf savaşının ve "kendisi için sınıf" durumunun anlaşılabilmesi için nesnel bir zemin ve kalkış noktası olarak kullanmıştır: *"Tam bir sivil savaş demek olan bu savaşın içinde, gelecekteki muharebelerin gerektireceği bütün unsurlar gelişir ve birleşirler. Bu noktaya vardığında örgütlenme siyasal bir karakter kazanır. Ekonomik koşullar önce ülkedeki yığınları emekçiler haline getirmişti. Sermayenin egemenliği bu yığına ortak bir konum ve ortak çıkarlar yarattı. Böylece bu yığın daha bu noktadan itibaren sermaye ile ilişkisi bakımından bir sınıf oluşturur, ama henüz kendisi için bir sınıf olmaz. Sadece bir kaç evresine işaret ettiğimiz bu savaşın içinde bu yığın birleşir ve kendini kendisi için bir sınıf olarak oluşturur. Savunduğu çıkarlar sınıf çıkarları haline gelir."*(5) Marks açısından asıl önemli olanın, işçi sınıfı-

nın nesnel tanımı ve durumundan ziyade, öznel durumu olduğunu söylemek mümkündür: *"Tek tek bireyler, ancak başka bir sınıfa karşı ortak bir savaşım yürütmek zorunda oldukça bir sınıf meydana getirirler; bunun dışında rekabet içinde birbirlerine düşman-*

"Yine, tarihte dönemsel olarak meydana gelen devrimci sarsıntının, mevcut her şeyin temelini devirmeye yetecek güçte olup olmayacağını belirleyen şey, çeşitli kuşakların hazır olarak buldukları yaşam koşullarıdır; ve eğer toptan bir altüst oluşun bu maddi öğeleri, bir yandan mevcut üretici güçler, ve öte yandan da, yalnızca o güne kadarki toplumun tekil koşullarına karşı değil, bu tekil koşulları yaratan o güne kadarki "yaşamın üretimi"nin kendisine, bu "bütünselliğe" karşı başkaldıran devrimci bir yığın yoksa, bu altüst oluş Fikri'nin daha önce binlerce kez dile getirilmiş olması, pratik gelişme açısından, komünizm tarihinin tanıtladığı gibi, hiçbir önem taşımaz."

dırlar." (6) Fakat Marks buradan, işçi sınıfının varolup olmadığını yahut kapsamını tanımlamak için bu sınıfın ideolojik ve siyasal alanlardaki görüngülerini ölçü alan bir yerlere uzanıp, yirminci

yüzyıl kuramcılarının arasına karışmaz. Marks'ın, meseleye bu şekilde yaklaşıyor olmasının ve işçi sınıfının öznel konumuna verdiği önemin temelinde, dünyayı altüst edecek olan tarihsel öznenin yaratılması sorunsalı ve hedefi yatmaktadır: *"Yine, tarihte dönemsel olarak meydana gelen devrimci sarsıntının, mevcut her şeyin temelini devirmeye yetecek güçte olup olmayacağını belirleyen şey, çeşitli kuşakların hazır olarak buldukları yaşam koşullarıdır; ve eğer toptan bir altüst oluşun bu maddi öğeleri, bir yandan mevcut üretici güçler, ve öte yandan da, yalnızca o güne kadarki toplumun tekil koşullarına karşı değil, bu tekil koşulları yaratan o güne kadarki "yaşamın üretimi"nin kendisine, bu "bütünselliğe" karşı başkaldıran devrimci bir yığın yoksa, bu altüst oluş Fikri'nin daha önce binlerce kez dile getirilmiş olması, pratik gelişme açısından, komünizm tarihinin tanıtladığı gibi, hiçbir önem taşımaz."* (7)

Kendinde – kendisi için ayrımı ve ekonomik alan – siyasal alan

Kendinde ve kendisi için sınıf ayrımı, sınıfların oluşumunda ve birbirleriyle ilişkilerinde iki ayrı düzey tanımıdır: Üretim ilişkileri içerisindeki yapısal konumlarıyla sınıfların tanımlanabileceği ekonomik düzey/alan ve sınıf savaşının öznel ve tarafları olarak sınıfların tanımlanabileceği siyasal düzey/alan. Bu alan ayrımları bütünüyle sanal ayrımlar

değildir. Sınıfların ve sınıfsal egemenlik aygıtının ortaya çıkması ile birlikte toplumsal yaşam bu ekseninde parçalanmış ve devlet, varolan sınıflar arasındaki savaşı egemen olan lehine baskılayarak, sömürülen sınıfların varoluşu ve hareketinin ekonomik düzeyde sınırlandırılmasının başlıca aracı olarak yükselmiştir. Bu durum, Ailenin, Özel Mülkiyetin ve Devletin Kökeni adlı çalışmada şu biçimde ortaya konuyor: **“Böyle bir toplum, ancak, ya bu sınıfların kendi aralarındaki sürekli ve açık bir savaşım içinde ya da görünüşte uzlaşmaz-karşıt sınıfların üstünde yer alan, onların açık çatışmasını önleyen ve sınıflar savaşımına, olsa olsa, iktisadi alanda, yasal bir biçim altında izin veren bir üçüncü gücün egemenliği altında varlığını sürdürrebilirdi; gentilce örgütlenmenin ömrü dolmuştu... yerine devlet geçti.”** (8) Ancak sınıf savaşının iktisadi alanda sınırlanarak sürdürülmesi, tek yönlü bir “sınırlamadır” ve egemen sınıf açısından ne varoluşunun ne de boyunduruk altında tuttuğu sınıflarla ilişkisinin ve mücadelesinin ekonomik alanla sınırlı olduğu anlamına gelmez; bu anlamıyla, sömürülen ve ezilen yığınların zihninde yaratılan bir yanılsamadır aynı zamanda.

Devlet burada egemen sınıfın, karşıtı ile savaşımı içerisinde kullandığı en temel savaş aracıdır: **“Devlet özel bir iktidar örgütüdür: belirli bir sınıfın sırtını yere getirmeye yönelik bir zor örgütü ... Sömürücü sınıfların siyasal egemenliğe olan gereksinimleri sömürüyü sürdürmek, yani halkın büyük çoğunluğuna karşı, çok küçük bir azınlığın bencil çıkarlarını savunmak içindir.”** (9) Devletin bu anlamıyla sınıf mücadelesinin odağındaki belir-

leyici güç olarak bulunması, toplumun bütün alanlarının egemen sınıfın çıkarları ve ihtiyaçları doğrultusunda yeniden tanımlanıp örgütlenmesi sonucunu beraberinde getirir: **“Şu halde, devlet egemen bir sınıfın bireylerinin onun aracılığıyla kendi ortak çıkarlarını üstün kıldıkları bir biçim, içinde bir çağın bütün sivil toplumunun özetlendiği bir biçim olduğundan, bunun sonucu olarak, bütün kamusal kurumlar, devlet aracılığından geçer ve siyasal bir biçim alırlar.”** (10) Siyaset, sadece iktidar, hükümet, yasalar ve parlamento düzeyinde değil, yaşamın tüm alan ve düzeylerindedir; bu ekseninde, ekonomik alan da siyasal bir bağlam kazanır. Ancak burada söz konusu olan siyasal bağlam, açık biçimde egemen sınıfın çıkar ve ihtiyaçlarınca belirlenmektedir. Bu ne anlama gelir? **“Egemen sınıfın düşünceleri, bütün çağlarda, egemen düşüncelerdir, başka bir deyişle, toplumun egemen maddi gücü olan sınıf, aynı zamanda egemen zihinsel güçtür. Maddi üretim araçlarını elinde bulunduran sınıf, aynı zamanda, zihinsel üretimin araçlarını da emrinde bulundurur, bunlar o kadar birbirinin içine girmiş durumdadırlar ki, kendilerine zihinsel üretim araçları verilmeyenlerin düşünceleri de aynı zamanda bu egemen sınıfa bağımlıdır. Egemen düşünceler, egemen maddi ilişkilerin fikişsel ifadesinden başka bir şey değildir, egemen düşünceler, fikirler biçiminde kavranan maddi, egemen ilişkilerdir, şu halde bir sınıfı egemen sınıf yapan ilişkilerin ifadesidirler; başka bir deyişle, bu düşünceler, onun egemenliğinin fikirleridirler.”** (11) Burjuva toplumda, “ekonomik alana” ait sayılan emek süreçlerinin örgütlenme biçimlerinin, üretim süreci

içerisinde gözle görülür, elle tutulur bir siyasal zor yahut bağımlılık ilişkisi kurulmaksızın işçi sınıfı açısından boyun eğme biçimlerinin her gün, her saat yeniden ve yeniden üretilmesinin, işçi sınıfının emeğinin ürünlerine ve sonuçlarına olduğu gibi kapasitesine de yabancılaşmasının temel zemini olması, tam da bu sebeptedir.

Sınıfların günöbirlik maddi çıkarları ile siyasal hedefleri arasında mutlak bir tekâbüliyet ilişkisi bulunmuyor. Bu ilişki ancak siyaset dolayımıyla kurulabiliyor. Boyunduruk altındaki sınıflar, kendi bağımsız çıkarlarının ifadesi olan siyasal bir niteliği açığa çıkartamadıkları durumda, toplamsal yaşamın tüm alanlarına siyasal bağlam kazandıran ve bu manada siyasallaştıran da, egemen sınıfın siyaseti oluyor. Dolayısıyla burjuva devletin kapsayıp içerdiği kurumları ve ilişkileriyle bir bütün olarak, işçi sınıfının, burjuvazinin çıkarları ve ihtiyaçları ekseninde örgütlenilebilmesinin başlıca aracı olarak yükseldiği sermaye egemenliğinde, ekonomik ve siyasal alanlar arasındaki ayrımın, işçi sınıfının gündelik maddi çıkarları ile siyasal/tarihsel hedefleri arasındaki bağın kopukluğunun ifadesi olmaktan ve bu kopukluğun sürdürülmesinden öte bir anlamı bulunmuyor.

Siyasal bir güç olarak işçi sınıfı

Marks, Felsefenin Sefaleti adlı çalışmasında, sınıf savaşının politik niteliğine işaret ediyor: **“Sınıfa karşı sınıf savaşımı bir siyasal savaşımdır... Proletarya ile burjuvazi arasındaki çelişki bir sınıfa karşı sınıf savaşımıdır; ki bu savaşım en yüksek ifade-sine kavuştuğunda bütünsel bir devrim haline gelir.”** (12) Tek tek

bireylerin, ancak başka bir sınıfa karşı ortak bir savaşım yürütmek zorunda oldukça bir sınıf meydana getirebilecekleri hesaba katılırsa, bir toplumsal formasyonun ekonomik-siyasal ve ideolojik düzeylerinde bir bütün olarak yaşanan ve ekseninde siyasal iktidar bulunan sınıf savaşı, burjuvaziye karşı vermiş olduğu savaşım içerisinde işçi sınıfının kendisini bir sınıf olarak örgütlemesi pratiğinin bizzat kendisidir. Bunu, işçi sınıfının üretim ilişkileri içerisindeki yapısal konumunun ötesinde, bir siyasal güç olarak örgütlenebilmesi olarak anlamak gerekiyor. İşçi sınıfının günümüzdeki maddi çıkarları ile siyasal, tarihsel hedefleri arasındaki bağın kurulması olarak da tanımlanabilecek bu süreç, marksist hareket içerisinde, işçi hareketinin yahut işçi sınıfının siyasallaşması biçiminde tanımlanıyor. İşçilerin bir işyerinde işverene karşı verdikleri mücadelenin ötesine geçip, eylemleri ve talepleri ile ülke çapında bir sınıf olarak burjuvaziye karşısına alan, yasalarda kimi değişiklikler yapılmasını somut olarak önüne koyan bir zeminde kendisi için sınıf olarak ortaya çıkması anlatılır bu kavramlaştırma ile. İşçi hareketi, işçi sınıfının kendisi için sınıf niteliğine yükseleceği o belirleyici eşik noktasına kadar ekonomik alanda ortaya çıkıp devinen bir gerçeklik olarak ele alındığı için, politikleş(tiril)miş işçi hareketidir burada söz konusu olan.

“İşçi sınıfının egemen sınıflara karşı bir sınıf olarak ortaya çıktığı ve onlara dışarıdan baskıyla boyun eğdirmeye çalıştığı her hareket, bir siyasal harekettir. Örneğin belli bir fabrikada, hatta belli bir işkolunda grevler, vb. yoluyla tek tek kapitalistleri daha kısa bir işgününe zorlama

girişimi, salt iktisadi harekettir. Öte yandan sekiz saat, vb. yasa-sını zorlama hareketi bir siyasal harekettir. Ve bu şekilde, işçilerin tek tek iktisadi hareketlerinden her yerde bir siyasal hareket, yani kendi çıkarlarını genel bir biçim içerisinde dayatmayı amaçlayan bir sınıf hareketi doğar.” (13)

Marks'ın örneklemesi de bu örneklemeye dayanan değindiğimiz bakış açısı da “yanlış” değildir. Ancak bunun, doğrunun sadece bir boyutuna işaret ettiğini ve meselenin bu boyuta indirgenmesinin ciddi sorunlar yaratacağını ifade etmek gerekiyor. Bu noktada sergilenen indirgemeci yaklaşımların temel kusuru, siyasal mücadeleyi ve hareketin siyasallaşmasını, ancak siyasal iktidar, hükümet, parlamento ve yasalar zemininde bir varoluşla sınırlaması veya eşitlemesidir. Meseleye böyle yaklaşıldığında, işçi hareketinin siyasallaşmasının tek mümkün biçimi de; mücadeleyi siyasal bir bağlama kavuşturmak üzere hükümet, parlamento ya da siyasal iktidar düzleminde talepler veya mücadele hedefleri formüle ederek, bu düzlemde formüle edilen taleplerin veya mücadele hedeflerinin işçi sınıfı içerisinde kabul görüp sahiplenilmesi yolunda ısrarlı bir çaba içerisinde olmaya indirgenbiliyor. Bu indirgemeci bakış, ekonomizmin tek panzehirini siyasal ajitasyon olarak görür. İşçi sınıfı ve hareketi, özel bir müdahale ya da durum olmadığı sürece, ekonomik alana ait gerçeklikler olarak kurgulandığı ve bu kurguya uygun pozisyonlar alındığı içindir ki, hareketin daha başından politik bir zeminde kurulabileceği olasılık dahilinde görülmez. Oysa, işçi hareketi ve mücadelesi burjuvazi ile siyasal iktidar veya yasalar zemininde o an için karşı karşıya gelmeseler dahi, üretim sürecinin

ve alanının tümüne dair söz söyleme, denetleme, karar verme, yönetme hakkının, tarihsel ve vakti geldiğinde kullanılacak bir hak olarak değil, güncel, somut, meşru ve kazanılabilir bir hak olarak öne çıkartılması işçi hareketinin siyasal bir bağlama kavuşturulabilmesi yolunda belirleyici önemde.

İşçi hareketi ve mücadelesini, işçi sınıfının boyun eğme biçimlerinin yaratıldığı, yabancılaşmanın fişkırdığı üretim sürecinin bizzat içerisinde siyasal bir bağlama kavuşturmayı hedeflemeyen bir zeminde, işçi sınıfının burjuva siyaset tarzının ötesinde iktidara aday bir sınıf olarak örgütlenmesi başarılabilir. Bu yola bir kez girildiğinde, hem (devrimci durum koşullarında ortaya çıktıklarından olsa gerek) bir iktidar fethi ve sonrasına has örgütler olarak algılanan işyeri komitesi, konsey, sovyet niteliğindeki örgütler, siyasal mücadelenin gündemine somut olarak girecek, hem de böylece örgütlülükler oluşup yaşadıkları oranda, işçi hareketinin siyasallaşma sürecine inanılmaz ivme katacaklardır. Bu noktadaki tarihsel deneyim de, sınıfın somut ihtiyaçlarına mevcut örgütlerin yanıt veremediği durumlarda, her durumda meşruiyetin üzerinde kendisini var etme özelliklerine sahip bu tip örgütlerin gerçek ve yakıcı sorunlara devrimci çözümler üreten işlevli örgüt formları olarak, bunları oluşturmaya dönük herhangi bir özel çaba olmadığı halde bile, bir anda bütün haşmetleriyle ortaya çıkabildiklerini, işçi sınıfının yönetici ve kurucu niteliklerini öne çıkartarak, işçi sınıfının farklı kesimlerini mücadele içerisinde ortaklaştırdıklarını gösteriyor. İşçi sınıfının kurtuluşu kendi eseri olacaktır belgisini ve bu ekseninde işçi sınıfının birliği sorununu böylesi

bir somutluk üzerinden ele almak gerekiyor: *“İşçilerin birliği gereklidir. Ve hiç akıldan çıkarmamak gerekir ki, bu birliği onlara kendilerinden başka hiç kimse ‘veremez’, kendilerinden başka hiç kimse birlik sağlamalarına yardımcı olamaz. Kimse birlik sağlayacağına ‘söz veremez’, bu boşuna bir böbürlenme. Kendi kendini aldatma olur. Birlik, entellektüelist gruplar arasında ki ‘anlaşmalar’la ‘yaratılamaz’. Böyle olabileceğini sanmak, üzücü, toy ve saf bir aldatmacadır.”* (14)

Sonuç yerine

İşçi sınıfı ve hareketinin, o güne kadarki “yaşamın üretimi”nin kendisine, bu “bütünselliğe” karşı başkaldıran devrimci bir yığın olarak tarih ve siyaset sahnesindeki yerini alabilmesi, sermaye egemenliğinin kendi tarihsel sınırlarına hızla koştuğu günümüzde, insanlığı barbarlık içerisindeki yokoluşundan kurtaracak tek gerçek ve devrimci seçenektir. İşçi sınıfının üretim sürecindeki ve toplumsal yaşamdaki rolünü işyerlerinden başlayarak ve bugünden değiştirilmesini somut olarak hedeflemeden, bu seçeneğin gerçek kılınması düşünülemez.

“Kapitalizm öncesi sınıflı toplumlarda bir bütün olan ekonomi-siyasal alan, kapitalist üretim biçiminde sanki birbirinden ayrılmış izlenimi verir. ‘Siyaset’ devlet etkinlikleri çevresinde biçimlenen alana hapsedilerek meşrulaştırılırken, ekonomik faaliyet kapitalist ile ‘özgür’ işçi arasındaki ‘serbestçe’ bağitlanan bir sözleşme dolayımıyla yürütüldüğü için siyasal etkinlikten bağımsızmış gibi görünür. Ekonomik alan, yabancılaştırmayı üreten ilişkilerin başladığı yer olmasına

karşın, kendini gizleyerek devrimci siyasi müdahalenin etki alanından uzaklaşır. Asıl işlevi düzeni koruyup sürdürmek olan meşru siyaset alanı da sistemi hedef alan her siyasal eğilimin kolaylıkla ehlileştirildiği bir zemine dönüşür. Sermayenin gizemselliği de gücünü aynı bölünmeden alır. Oysa sermaye toplumsal bir ilişkidir. Bu nedenle de ayrılmış gibi görünen ekonomik ve siyasal alan, gerçekte diğer sınıflı toplumlarda olduğu gibi kapitalist toplumda da bir bütün oluşur...

Devrimci karşı-siyasetin özü, birbirinden ayrılmış gibi görünen ekonomik alan ile siyasal alanı bilinçlerde yeniden bütünleştirmek ve devrimcileştirmektir. Politik proletarya kurucu ve yönetici niteliklerini, üretim sürecinin denetlenmesinden ve düzenlenmesinden, bir bütün olarak toplumsal siyasal yaşama aktif olarak müdahale etmeye uzanan bir zenginlik içerisinde, ‘ekonomik mücadelenin dışından, işçilerle patronlar arasındaki ilişkiler alanının dışından’ ‘halkın bütün sınıflarına’ giderek geliştirebilir ve ancak böylece kendi dışındaki sınıf ve kesimlere önderlik edebilir.” (15)

1- V.I. Lenin, Büyük Bir Başlangıç... Komünist Subotnikler, Ütopik ve Bilimsel sosyalizm, Bilim ve sosyalizm Yayınları, 2. Baskı, s.182

2- Komünist Parti Manifestosu 1888 ingilizce baskısında “1. Burjuvalar ve Proleterler” bölüm başlığına Engels’in notu.

Engels ayrıca, bu noktadaki bir düzeltmeyi “Ücretli Emek ve Sermaye”nin 1891 baskısına yazdı-

ğı önsözde de şöyle anlatır: “Benim yaptığım değişikliklerin tümü, bir tek nokta etrafında toplanıyor. Asıl metne göre, işçi, kapitaliste, ücret karşılığında emeğini satmaktadır; bu metne göre ise, işçi, işgücünü satmaktadır. Bu değişiklik için bir açıklama yapmam gerekir. Bu açıklamayı, bu sorunun basit bir sözcük oyunu değil, tersine, bütün ekonomi politığın en önemli noktalarından biri olduğunu görsünler diye yapmalıyım.”

3- K. Marks, Ücretli Emek ve Sermaye Bölüm 2, Seçme Yapıtlar, Cilt: I, Sol Yayınları 1. Baskı, s. 189

4- K. Marks, Ücretli Emek ve Sermaye Bölüm 2, Seçme Yapıtlar, Cilt: I, Sol Yayınları 1. Baskı, s. 194

5- K. Marks, Felsefenin Sefaleti, Sol Yayınları, 4. Baskı, s.157

6- K. Marks-F. Engels, Alman İdeolojisi, Sol Yayınları, 3. Baskı, s.91

7- K. Marks-F. Engels, Alman İdeolojisi, Sol Yayınları, 3. Baskı, s.64

8- F. Engels, Ailenin, Devletin, Özel Mülkiyetin Kökeni s.174

9- V. I. Lenin, Devlet ve İhtilâl Bilim ve Sosyalizm Yayınları 7.Baskı s.33

10- K. Marks-F. Engels, Alman İdeolojisi, Sol Yayınları, 3. Baskı, s.107

11- K. Marks-F. Engels, Alman İdeolojisi, Sol Yayınları, 3. Baskı, s.70

12- K. Marks, Felsefenin Sefaleti, Sol Yayınları, 4. Baskı, s.157

13- Marx’ın Bolte’ye 23 Kasım 1871 tarihli mektubu

14- V.I. Lenin, Trudovaya Pravda, 30 Mayıs 1914

15- Sosyalist Cumhuriyet İçin Tezler”, Ağustos 2008

Kadın Sömürüsü İki Değil, Üç Değil, Dört...

Zinar

Kadın ve erkek arasında eşitliği öneren ideoloji tarihsel olarak üç dalga ile açıklanır. Bu üç dalga kronolojik olarak gerçekleşmiştir. Fakat bu üç dalga aynı zamanda pratik ve ideolojik farklılıklar göstermektedir. 1. dalgaya medeni kanun, siyasal haklar,... gibi talepler biçim vermiştir. Ve bu dalga içinde milat kabul edilebilecek 8 Mart'tan başlayalım.

8 Mart; tarihsel olarak emekçi sınıflardan kadınların, kendi özerk talepleri ve örgütlenmeleri aracılığıyla yürüttükleri sistem karşıtı hareket biçiminin, gerçek bir eşitlik ve özgürleşme arayışı içinde olan tüm kadınlarla buluşma zeminlerinden biri olarak doğmuştur. Bugünse Türkiye’de ve dünyanın pek çok ülkesinde, kadınların hak ve eşitlik isteklerini dile getirdikleri, kadın olmaktan dolayı yaşadıkları sorunlara dikkat çektikleri, bir araya geldikleri bir gündür. Kısaca tarihçeye değinerek geçmişten bugüne uzanan kadın mücadelesini ve yolumuzu aydınlatan kadınları ele alacağım.

ABD’nin New York kentindeki Cotton tekstil fabrikasında çalışan işçi kadınlar, 1800’lü yılların ortalarından beri daha iyi çalışma koşulları, emeklerinin karşılığında hak ettikleri ücret ve daha iyi yaşam için mücadele vermektedirler. Ama bunca yıllık mücadeleye karşın elde edebildikleri pek bir hak yoktur. En sonunda, hakları-

nı alabilmek için son çarelerden biri olan greve başvururlar ve grev ilan ederler. Patronların buna verdiği cevap ise hunharca bir saldırı olur. Patronlar ve onlarla iş birliği yapan “gardiyan”lar işçi kadınları fabrika binasına kilitler. Patronlar, bu yolla işçi kadınlara destek veren sendika aktivistlerinin grev yapan kadınlarla dayanışmaya girmelerini önlemek amacını gütmektedir. Birlik olan insanlığın, emek hakkını arayan birliğin nidasından korkar patronlar. Patronların korkusu, işçi kadınların verdikleri kavganın güçlenmesi ve grevin başka fabrikalara sıçramasıdır. İktidar masalarında dönen tüm hesaplara rağmen grev amacından ve ideasından bir şey yitirmez. Ama patronlar, ayaklar altında ezilen yanan, yakılan insanlık da olsa buna izin vermek istemezler. Fabrika binasında birdenbire beklenmedik bir yangın baş gösterir, kısa bir süre içinde

binanın hemen hemen tümü alevlere teslim olur. Bu beklenmedik bir durum mudur, yoksa tahammülsüzlüğün alevlenmesi midir, tarih bilir! Çünkü içerde bulunan kadın işçilerden yalnızca çok azı kaçarak canlarını kurtarabilir. Yine “tanık olmasın, yaşananlar tarihin sayfalarına aktarılmasın” diye birçok engel oluşturulur. Fabrikanın çevresinde barikatlar kurmuş olan karşı grevcilerin çemberini yarıp dışarı çıkabilmeyi ne yazık ki pek az emekçi kadın başarabilir. Fabrikada kapalı kalan yüzün üzerinde işçi kadın alevler içinde can verir. Bunlar tarihin izdüşümleri, çığlık çığlığa yanan kadınların; özgürlük sevdasıdır, sınır tanımadan yayılan... Dur durak bilmeyen özgürlük arayışı aynı yıl başka fabrikalarda da devam eder. Aynı yıl yine tekstil, tütün ve diğer endüstri kollarında kadın işçileri mücadeleyi devam ettirirler, işlerini bırakarak grev dalgasını sürdürürler. Oy

hakkı, çalışma saatlerinin azaltılması, çocuk işçi çalıştırılmasının yasaklanması gibi taleplerle yürürler. Sloganları “Ekmek ve Güller” olur. Ekmek; ekonomik adaleti ve güvenceyi, Gül ise daha iyi yaşam koşullarını simgeler. 1905 kanlı pazar olayları yürüyüşü sırasında en ön saflarda olan kadınlar; çocuklarının süt hakkını savunuyorlardı... Ve çoğu acımasızca öldürüldü. Grevler 1909 yılında da devam eder. Manhattan’da tekstilde çalışan 20.000 kadın işçinin ilan ettiği grevde binlercesi tutuklanır. Buna rağmen grev önlenemez. İki ay süren grevin sonunda kadın işçiler kavgasını verdikleri hakları elde ederler, patronlar kadın işçilerin taleplerini kabul etmek zorunda kalırlar.

1900’lerin başında burjuvazi, milliyetçiliği işçi sınıfının enternasyonal mücadelesini bölmenin en etkili aracı olarak kullanıyordu. Birinci paylaşım savaşında Bolşeviklerin, Roza Luxemburg, Clara Zetkin gibi komünist hareket önderlerinin II. Enternasyonal’in anayurt savunması politikalarını mahkum ederken işçi sınıfının enternasyonalist dayanışmasından bahsediyorlardı. 1910’da Kopenhag’da alınan kadın günü kararında geçen “enternasyonal kadın günü” kavramının doğal olarak “uluslararası kadın günü” diye tercüme edilmesi, 8 Mart’ın ilk olarak “işçi kadınların birliği”ne yapılan çağrıyla ortaya çıktığı gerçeğini değiştirmez. Enternasyonal kavramı işçi sınıfının uluslararası ittifakı anlamında kullanılmaktaydı ve Zetkin’in önerisi de hiç kuşku yok ki işçi kadınların uluslararası birliğine işaret etmekteydi. Ancak henüz erkek egemenliğinin/patriyarkanın bağımsız iç dinamikleri olan bir sistem olarak tanımlanmamış olduğu bu yıllarda; kadınların ev içindeki ezilmişlikle-

ri, ücretli emek gücünde yaşadıkları katmerli sömürünün uzantısı olarak açıklanıyordu... Tabii ki daha sonraki yıllara bakıldığında kadınların ücretli emek gücüne katılma koşullarının, ev içindeki egemenlik ilişkisiyle belirlendiği tespiti de yapmadan geçemeyiz.

Amerikalı sosyalist kadınların inisiyatifi ile kadınların seçme/seçilme hakkı, sosyalizm mücadelesi çerçevesinde “Enternasyonal kadın mücadele günü” fikri doğar. 20 Şubat 1909 günü Amerika’nın hemen hemen bütün kentlerinde “Kadınlar Günü” kutlamaları yapılır. 1910 yılında sosyal demokrat partilerin Kopenhag’da düzenlediği ve 17 ülkeden 100’e yakın kadın delegenin katıldığı II. Enternasyonal Kadın Konferansı’nda Clara Zetkin’in girişimleriyle “II. Enternasyonal Kadın Mücadele Günü” resmen kabul edilir. Bu günün anlamı, dünyanın neresinde olursa olsun kadınlara uygulanan sömürü ve baskıya karşı mücadele yürütülmesi zorunluluğudur. Kadınların seçme/seçilme hakkını alması, kadın-erkek eşitliğinin sağlanması ve emperyalist savaşa karşı mücadele bütün dünya kadınlarının ortak mücadele prensiplerinin başında yer almaktaydı.

19 Mart 1911 günü, milyonlarca kadının katıldığı ilk “Enternasyonal Kadınlar Günü” ; Danimarka, Almanya, Avusturya, İsviçre ve ABD’de gerçekleştirilir. 1912 yılında Kadınlar Gününe, düzenledikleri yürüyüşlerle Fransız, Hollandalı ve İsveçli kadınlar da katılırlar. Kadınların seçme/seçilme hakkı ve günlük çalışma süresinin 8 saate indirilmesi, insanca çalışma koşulları ve daha yüksek ücret talepleriyle başlayan proleter mücadele, kadınların yürüttükleri mücadelenin temelini oluşturmaktadır. 1914

yılı, Birinci Paylaşım Savaşı yıllarında Kadınlar Günü’nün büyük toplantılar ve yürüyüşlerle kutlandığı son yıl olur. Bu yıl da önceki talepler yinelenir ve “savaşa karşı savaşa” sloganıyla, başlayan savaşa karşıt tavır alınır. Birinci Paylaşım Savaşı’nın beraberinde getirdiği acılar ve dertler nedeniyle 1917’ye kadar Kadınlar Günü yürüyüşleri ve etkinlikleri birkaç yıl boyunca yapılamaz. Tâ ki, 8 Mart 1917 günü Petrograd’da greve gitmelerine kadar. Kadın işçiler, bu grevi Kadınlar Günü’nde başlatarak bu güne özel bir anlam kazandırır. Aynı gün metal işçilerine delegeler göndererek onların da greve katılmalarını talep ederler. Grev dalgası çok kısa bir süre içinde tüm kente yayılır; 8 Mart akşamına kadar yaklaşık 120. 000 işçi bu grevde yerlerini alır. 1921 yılında toplanan II. Enternasyonal Konferansı’nda 8 Mart’ın Dünya Kadınlar Günü olması kararlaştırılır.

Türkiye’de 8 Mart Dünya Kadınlar Günü ilk kez 1921 yılında “Emekçi Kadınlar Günü” olarak kutlanmaya başlandı. Türkiye’de de cumhuriyet döneminde ihtiyaçtan kaynaklı olarak kadınlar erkeklerin yaptığı hemen hemen her işte yer bulmuşlardır. İlk kadın pilotun göreve başlaması, doğuya giden kadın öğretmenlere övgüler düzen romanlara, kadın sporculara verilen ayrıcalıklara kadar her şey, Cumhuriyet’in ilk yıllarında kadınların önemli kazanımlarıydı. Fakat kadınların kazanımları savaş sonrasında artmış olmasına rağmen, daha sonra geri alındı. TC oy hakkı bile vermek istemedi ancak kadınlar bu hakkı 1934’te alabildi. Cumhuriyetin kadın modeli, medeni, çağdaş ama gene de yuvasını ön plana alan kadındı. Analık yıllar geçtikçe yine yükseltildi ve kadınlar evlere yöneltildi

...

Devrim dönemlerinde kadın-lara” hakkınızı alamazsınız, biz verimiz” diyen hükümetlerin başında Türkiye geliyordu. O dönemin kadın mücadelesinde önde gelen isimlerden biride Nezihe Muhiddin’dir. Cumhuriyetin ilanından önce, cumhuriyeti kadın haklarının alınması için çok uygun zemin olarak görür. Ve bu amaçla Kadınlar Halk Fırkası’nı kurmuştur. Talepleri nedeniyle kapatılmasından sonra Kadınlar Birliği Derneği’ni kurar. Kadınların seçme ve seçilme hakkı verilmeden önce ilk seçimde dernek tepki olarak Nezihe Muhiddin’i aday gösterir. O dönemin Cumhuriyet gazetesi bu durumu şöyle bir başlık atarak özetler : “Havva’nın kızları, meclise girip yılın manto modasını tartışacak”! Son derece militan bir hayat süren, iyi bir hâtip, devrimci ve radikal bir kadın olarak hatırlanan Nezihe Muhiddin siyasetten hükümet kararıyla uzaklaştırılır.

Yine o yıllarda komünist mücadele içerisinde yer alan Meryem/Maria Suphi’den söz etmeden geçmek olmaz. Akıbeti hakkında farklı şeyler söylene de o bir komsomol, TKP’nin kuruluş tarihi sayılan 10 Eylül 1920 günü Bakü’de başlayan 1. Kongre’de Merkez Komitesi’ne seçilenlere teknik olarak yardımcı olmak üzere atanan 11 kişinin müdürü sıfatıyla çalışacak kişidir. Daha sonra da Anadolu’ya gidecek olan heyete daktilograf olarak katılır.

1920’lerden sonra Yunanistan’la mübadele sonrası binlerce insan Türkiye’ye gelir. Ve tütün işçisi olarak istihdam edilmeye başlarlar. 1970/80’lere kadar işçi mücadeleleri devam eder. Türkiye Komünist Partisi ve onun kadın militanlarının da önemli bir

yeri vardır. O mücadeleciler kadın işçilerden biri de Zehra Kosova’dır. Bir tütün işçisidir ve Tütün İşçileri Sendikası kurucularından biridir.

Cinsiyetçi ayrımcılığın ve baskıcılığın, gündelik yaşamın tüm alanlarında kendini gösterdiği bir dönemden geçerken, Türkiye’nin ilk kadın siyasal tezleri olan, ilk kadın sosyalist akademisyeni, sosyal bilimler alanında ilk saha araştırmasını yapan kişi ve ilk siyasi parti (TİP) başkanı olarak tarihimizde yerini alan Behice Boran...

80’lere yakın bir dönemde İlerici Kadınlar Derneği kuruldu ve kadın hakları için çalışan sosyalist bir organizasyon oluşturuldu. Sadece kadınların katıldığı bir dernekti ve kadın kadına mücadele açısından Türkiye’deki ilk deneyimdi. Zaten önceden İKD’li olan birçok kadın, 80 sonrasında feminist hareket içerisinde yer aldı. Feminist kadınlar; 12 Eylül sonrasında sessizliği bozan ilk hareket oldu.

8 Mart; 1975 yılında ve onu izleyen yıllarda daha yaygın ve kitlesel olarak kutlandı, kapalı mekânlardan sokaklara taşındı. 12 Eylül 1980 Askeri Darbesi’nden sonra 4 yıl boyunca 8 Mart hiç kutlanmadı. 1984’ten itibaren her yıl kadın örgütleri tarafından direniş ve mücadele günü olarak “Dünya Kadınlar Günü” kutlanmaya devam ediliyor.

Türkiyeli devrimci kadınlar; özgür bir geleceği yaratma sevdasıyla mücadelesini sürdürmektedir. Tarihin her sayfasında inanç ve kararlılıkla, özgürleşmenin yolunun mücadeleden geçtiğini bilen kadınlar oldu.

2.dalga olan 80-90’lı yıllara gelirse; cinsellik ve doğurganlığın birbirinden ayrıştırılma mücadelesi başladı ve “bilinç yükseltme”

pratiklerini beraberinde getirdi. Feministler, önce Somut gibi sol dergilerde yazmaya başladılar. 80 sonrasında ilk feminist örgütlenme, Kadın Çevresi oldu. İlk çıkardıkları yayında Feminist oldu. Daha sonraları Sosyalist Feminist Kaktüs dergisi çıkarıldı. Bu dergi çevrelerindeki kadınların ilk örgütledikleri kampanya “Dayağa karşı dayanışma” oldu.

87 yılında Çorum’da bir hakimin şiddet gerekçesiyle boşanmak isteyen üç çocuklu bir kadının talebini, “kadının karnından sıpayı, sırtından sopayı eksik etmeyeceksin” gerekçesiyle reddetmesi üzerine kampanya başlatılır. Ve 12 Eylül sonrasında gerçekleştirilen ilk miting olur. Sonrasında ünlü Mor Çatı kurulur. Mor iğne ve mor kurdele eylemleri başlatılır. İğne, ilginç bir semboldür, çünkü cinsel tacize karşı silah sayılabilecek bir şeyin kullanılmasının meşru müdafaa olduğunu anlatır. Yakaya takılan iğneler, meyhane ve kahvehane baskınlarını getirir. 1990 yılında TCK’nın 438. Maddesine yönelik kampanya başlatılır. Bu maddeye göre seks işçisi kadınlar tecavüze uğrayınca üçte iki ceza indirimi uygulanıyordu. Sebep olarak; “iffetsiz” olan kadınların tecavüzü hak ettiği ve

“iffetli” kadınlara göre çok daha az hasar aldığı öne sürülüyordu. Bunun üzerine “bedenimiz bizindir” şiarı yükselmeye başlar ve sürdürülen kampanya sonucu yasa kaldırılır.

Ucuz iş gücü olarak görülen, güvencesizleştirilen, iş istihdamının verilerinde bile “görünmeyen emek” olan, cinsiyeti hiçe sayılan kadınlar; fabrikalarda, tarlalarda, atölyelerde, sokaklarda, evde mücadelelerini adım adım yükseltmektedir. Özelleştirme saldırılarına karşı; işini, aşını, alın terini,

geleceğini korumak için, sadece kadınların örgütlediği Novamed direnişi Antalya Serbest Bölge’de ‘‘ emeğimiz, alın terimizdir bizim’’ sloganıyla, Ankara’da Tekel işçisi kadınların çılgınlıklarında ‘‘asla yalnız yürümeyeceksin’’ şiarıyla kavgayı harlamışlardır.

1970’lerde devrimci çıkışla birlikte kadınlar da örgütlü olarak ön saflarda yer almaya başlarlar. Grevlerde, barikatlarda, işkence-de direnişleriyle, gecekondlu mücadelelerindeki duruşlarıyla, genç yaşta komutanlaşmalarıyla, ölüm oruçlarında ipi göğüslemeleriyle; Ayça İdil’in dünyanın ilk kadın ölüm orucu direnişçisi olmasıyla, Kutsiye Bozokların 70’lerin direngenliğini bir bahar tazeliğiyle 2000’lere taşımasıyla mücadele bayrağını bugünlere taşımışlardır. Kapitalizmin çarkını tersine çevirmek, emek sömürsüne son vermek için onurlu, görkemli direnişleriyle her zaman devrimci mücadelede yer aldılar.

3. dalganın belirleyici başlığı olan kadın kimliği 90’ların ilk yarısı ve sonu ile başladı.

Dünyayı bir ahtapotun kolları gibi saran diktatörlerin kaybetme politikalarına karşı kadınların baş eğmez mücadelesi bizim coğrafyamızda da gündemleşir. Arjantin’de beyaz başörtüleriyle Plaze de Mayo (mayıs meydanı) kadınları düşer akıllara... Perşembenin delileridir... Ve sonra İstanbul’un Cumartesi Anneleri olurlar. Kürdistanlı barış anneleri olurlar. Her türlü baskıya, zulme, işkenceye, katliamlara uğramışlar ama yılmamışlardır. Sadece kaybedilenlerin akıbetini öğrenmek değil, kaybedenlerin listesini de istemektedirler. Hesap sormak, yaşadıkları acıları başkalarının da yaşamasını engellemek için... O beyaz eşarplı kadınlarımızın,

annelerimizin azmi, iradesi, baş eğmezliği mücadelemize yön vermektedir.

1990’lı yıllarda bir topluluk olarak örgütlenen Kürt kadınları ise kaybolan ve yaşamlarını yitiren çocuklarının hesabını ve haklarını alanlarda kitlesel olarak sormaya başladı. Bir yandan ulusal mücadele için örgütlenen Kürt kadınları, erkek egemen sistem içerisinde kadın olmaları nedeni ile yaşadıkları hak gasplarına karşı 8 Mart’ı bir direniş ve protesto günü olarak kutlamaya başladı. Türkiye’nin önemli metropollerinde ve Bölge’nin hemen hemen her ilinde 8 Mart günü alanları dolduran Kürt kadınları, 8 Mart’ı kısa sürede Batı illerinde örgütlenen Türkiyeli kadınlar ile buluşma alanı yaparak ortak taleplerini birlikte haykırdılar. 2000’li yıllara geldiğimizde yaşamın her alanında örgütlenen Kürt kadınları, ‘Ekme ve Gül’den önce kanı akıtılan çocuklarını yaşatmak için 8 Mart’ı bir ‘direniş günü’ olarak kutladılar. Kadın olmaktan doğan hak gaspları ve Kürt olmaktan dolayı yaşadıkları baskılara karşı mücadelesini sürdüren Kürt kadınları...

Mezopotamya’da tanrıça İştâr ve İnanna; bugün Kürt özgürlük mücadelesindeki kadının bedeninde yeniden anlamını bulmaktadır. Güneşin yoldaşı Kürtlerin Rozası Paris’in fidanları; Sakine Cansız, Fidan Doğan, Leyla Söylemez... Leyla Qasım; Irak’ta gülüşüyle gökyüzünü parçaladı; İran’da Şirin Elemhuli ve arkadaşları darağacında tereddütsüz ipi göğüslediler. Şirin’in de dediği gibi ‘‘asla yakamı bırakmayacaklar çünkü yaşamamın koşulu işbirliğini kabul etmemdi’’. Zarife; 38 katliamında çılgılık oldu, kadın rengiyle çılgılığı yıllarca yankılandı ve Beritan’ın bedeninde bu çılgılık

yeniden filizlendi. Beritan; irade-li, inançlı zılgıtiyla toprak anayla buluştu. Zilan, düşmanın kendini en güçlü hissettiği yerde; korkusuz olan düşman zihniyetine, korkusunu hatırlattı. Sema, Viyan, Bese, Berivan heval ve niceleri... Kimliğini, bedenini, iradesini, düşüncesini hiçe sayan, asimilasyon, kırım politikalarıyla yaklaşan erk egemen güçlere karşı bir kavgadır, Kürt kadınlarının kavgası. Kadının özgürlük halayını tutmaktadırlar; Dersim dağlarından Cudi’ye, Zap’tan Gabar’a, Xakurke’den Ağrı Dağı’na... Bütün bu dağlarda sonu gelmeyen özgürlük halayının yeni katılımcılarıyla beraber...

Kürt kadınları bu zorlu mücadeleyi bugün de Ortadoğu’yu şiddet ve kana bulayan IŞİD’e karşı sürdürmektedir.; Kürt, Şii, Türkmen, Keldani, Asuri ve Süryani katliamlarından Şengal’deki Êzidi Kürtlere... Ninova’da 150 bin Êzidi göç etmeye zorlanırken, en az 5 bin kişi kaçırıldı. Sincar dağlarında açlık ve susuzluktan 300 çocuk ve yaşlı hayatını kaybetti. Yüzlerce kadın pazarlarda satılmak üzere kaçırıldı. Kadınların bedeni ganimet olarak görülüp tecavüz edildi. Kadınların bedenlerine işkence edilerek sünnet edildi. İşgal ettikleri yerlerde ‘kadınların helal olduğuna’ dair fetvalar çıkarıldı. Kadını, insanlığa karşı birer silah olarak kullanan IŞİD çeteleri, Kobanê’de özgür kadın kişiliğinin sembolü olan Arın Mirxan’ların mücadelesi karşısında kırılmıştır. Sıra Şengal’de...

IŞİD tehdidine karşı önemli bir adım atan Suriyeli Kürt kadınları; kadın ve erkeklerin hayatın her alanında eşit haklara sahip olduğunu garanti eden bir kararname yayımlamıştı. 18 yaşından küçük kız çocuklarının evlendirilmesi, kadının rızası dışında evlendiril-

mesi ve çok eşlilik yasaklandı. Kadınların miras hakkını ve mahkemelerdeki tanıklıklarının erkeklerle 'eşit' sayılmasını da garanti altına alan kararnamede, ücretli doğum izni ve eşit işe eşit ücret gibi çalışma hayatına ilişkin maddelere de yer verildi. Kararname aynı zamanda 'töre cinayetleri' ile kadınlara karşı 'şiddet ve ayrımcılığı' da yasaklıyor.

Ezeli Osmanlı'ya kadar giden Sünnileştirme politikalarına maruz kalmış Aleviler ve Alevi kadınların... Alevilere dönük; Derişim, Maraş, Çorum katliamlarını anımsarsak kadınların hunharca katlediliş, o günlerden bu günlere kendinden olmayan, etnik yapıları hiçe sayan hatta yok eden bir Sünnilik politikası ile karşı karşıya kalmaktadırlar. Keza günümüzde de Suriye'de bu düşmanca tutumu görmekteyiz...

Özgür gibi görünse de özgür olmayan Alevi kadınları... Ev içindeki cinsiyetçi iş bölümünde Aleviler de diğer toplumlardan farklı değildir. Ancak sosyal ve kamusal hayata gelince farklılıklar var. Alevi inancı kadın erkek ayrımı yapılmadan birlikte, yan yana yapıldığı için bu Alevi toplumunda bir rahatlık sağlıyor ama bu özgürlük anlamına gelmiyor. Çalışma yaşamında ve kamusal alanda Alevi kadınlar görünüyor. Kadın dışarı çıkıp, hayat kurabiliyor. Bunu engelleyen çok özel bir aile baskısı yok ama özgür değiller.

Yalnız bir yaşam kurabiliyorlar ama orada da bir sınırlama var; patriyarka var, erkek egemenliği var. Patriyarkanın olduğu yerde kadınlar özgür olamaz. Nasıl bir işçi kapitalizmin içinde daha iyi bir ücret alıp, kendinden az ücret alan işçiye nazaran daha iyi yaşam koşulları sağlayabiliyorsa, Alevi kadınlarda da böyle bir durum var

denilebilir. Bu sömürülmediği anlamına gelmiyor. Alevilik bugüne dek baskın olarak erkekler tarafından anlatıldı. Cinsiyetçi değilmiş gibi anlatılırken bile cinsiyetçileştirildi. Kadınlar yok sayıldı. İnanç olarak, bilgi ve birikim olarak Alevilik tek cinsleştirildi, erkeklik bilgisi olarak sunuldu. Dışarıdan gelen asimilasyona, yok edilmeye karşı direnen Alevili kadınları, içerde erkeklerin baskısına ve hüküme teslim oldu. Bu, hem Alevi inancı pratikleriyle hem de Alevilik bilgisine erkeklerce el konulup değiştirilmesiyle gerçekleştirildi. Aleviliğin tarihine kadınların yaptığı katkılar, Aleviliğin bugünlere taşınmasındaki rolleri ve önemi, Alevilikteki yerleri, erkeklerce daraltılarak, unutturulmaya ve yok sayılmaya çalışıldı. Kadınların üzeri sessizce örtüldü.*

Evet...

Kadınlar, yüzyıllardan beri devletin, babasının, kocasının, patronunun buyruğu altında yaşadı. Sistem tarafından; uysal, bağımlı ve tek başına ayakta duramayan, özgüvenden yoksun kişiliğin simgesi haline getirildiler. Biz kadınların en geniş ortak paydasıdır şiddet ya da şiddet görmenin korkusu... Şiddete karşı suskun değil öfkeli, yalnız değil örgütlü olmanın bilincindeyiz. Her gün dört kadının cinayete kurban gittiği bir coğrafyadayız. Kadın cinayetlerinin %94'ü tanıdığı erkekler tarafından gerçekleştiriliyor ve büyük bir bölümü evlerinde yaşanıyor. Nefret ve namus cinayetlerinin gün be gün bir katliama dönüştüğünü görmekteyiz.

Dünyanın her yerinde kadınlar; eşitsizlik, şiddet, tecavüz, taciz, aile içi ensest ilişkiler gibi hak-sızlık ve hukuksuzlukla karşı karşıya kalıyorlar. Afganistan'da ve Ortadoğu'da halen devam etmekte

olan recm ve kadın sünneti bir vahşeti ortaya koymaktadır. İran'da 80'li ve 90'lı yıllarda 2000'e yakın kadın özellikle bugün hala Kürt kadınları olmak üzere idam edilmektedirler. İran Anayasası'na göre; "bakire kadınlar cennete gidecekleri için idam edilemezler". İdam edilenler arasında genç kadınlar ve kız çocukları da bulunurken, otopsi raporlarında birçoğunun hamile olduğunu bilmekteyiz. Böylelikle "kirlenmiş kadın" denilerek idam edilebiliyorlar. Irak'ta ABD askerlerinin kadınlara tecavüz ederek videoya almaları ve kahkaha ile izlemeleri hala akıllardan silinmemiştir. 2009'da İtalyan kavram sanatçısı Pipa Bacca; Filistin'de barış talebine dikkat çekmek için; hedefi gelinlikle İtalya'dan Filistin'e uzanmaktı, varamadı... Bir kamyoncunun tecavüzüne uğradı ve öldürüldü.

Sistem tarafından "tecavüz"; erkeğin toplumsal yetkelerini destekleyecek aşırı bir ödül, savaşta yenik tarafı terbiye edecek bir silah, erkeklik ve kadınlık rolleri arasındaki sınırları çizmeye yarayan bir tehdit olarak kullanılmaktadır.

Bizlere bugün ve yarın için düşen görev; düzenin yüzyıllardır geleneklerle çizdiği, burjuvazinin çürümüş kültürünün şekillendirdiği kadın tipini parçalayıp atan ve ona reva görülen kalıpların arasından; güçlü, iradeli, hesap soran kadınlar olmaktır!!!

Jin, jiyan, azadi!

Kadın, yaşam, özgürlük!

Kaynak:

*Gülfer Akkaya-röportaj

Jineoloji.com-makale

Teorimizi ve Kavramları

Burjuva Kirlerden Arındıralım

Yusuf Erdem

Bilindiği gibi bilimin ve devrimci teorinin temel yapı taşları, terimlerdir. Kavramlarla düşünür ve içeriği netleşmiş sağlam terimlere dayanarak yol alırız. Bilimsel devrimci terminolojiyi oluşturan tüm kavramlar ve onların içerikleri üzerinde uzlaşmadan ileriye doğru tek adım bile atamayız. Devrimci dünya görüşümüz üzerinde - son otuz, otuz beş yıldır birer burjuva dünya görüşü olan ulusalcılığın ve liberalizmin etkileri çok yıkıcı oldu; bıraktığımız tüm boşluklara sızdılar. Bütün temel devrimci kavramların ve terimlerin içi boşaltıldı ve yeni yeni burjuva kavramlar dilimize ve beynimize musallat edildi. Bu kavramlarla hesaplaşmadan, dilimizdeki ve devrimci teorimizdeki bu burjuva kirleri temizlemeden, sorunlarımıza dupduru devrimci teorik ve politik çözümler üretebilmemiz mümkün olmayacaktır.

Küçük burjuva aydınları, hesabı verilmemiş, toplumsal köklerinden, bağlamından koparılmış ve toplumdaki sınıfsal karşılığını gizleyen özgürlük, birey olmak, aydınlanma, ulusalcılık, yurtseverlik, sosyalizm, komünizm, komünist parti, neo-liberalizm, devrim, emperyalizm, gericiilik, din, devrim, parlamento, seçim, demokrasi, demokratik modernite, demokratik ulus... gibi kavramlarla iş görmeyi pek

severler. İçi boşaltılmış bu boşluktaki kavramların büyüüne kapılarak burjuva sınırları içinde kulaç atmak işten bile değildir.

Ben derim ki, devrimci teorimizi kuşanalım ve tüm terimleri ve kavramları burjuva kirlerden arındırarak onları bilimsel içeriğine ve arılığa kavuşturalım. Komünist olmak kuşkusuz çok zor bir şeydir ya, “komünizmin sempatizanları” olmak da pek kolay değildir; onun da üzerimizde önemli bir sorumluluk yükü olsa gerek.

Tam da bu noktada Marks’ın bir sözünü anmanın tam da yeridir : “ Teori alanındaki pratik (çalışma, emek) kuşkusuz pratiklerin, en zordur. en çetindir; ne var ki en önemlisidir, en gereklisidir.”

“Sol” Nedir? / “Solda Olmak” ne Demektir?

Devrimci bir akademisyen sosyal bilimciyle söyleşirken söz döndü dolaştı, en genel anlamıyla “Sol nedir? / Solda olmak ne demektir?” konusuna geldi. Tartışma sonunda arkadaşımınla şöyle bir sonuca vardık. Bilmem bu konuda sizler ne düşünüyorsunuz?

Sosyal demokrat, devrimci-demokrat, sosyalist veya komünist olmaktan ve bunlar arasındaki farklardan söz etmiyoruz; en genel anlamıyla bir düşünceye, bir harekete “sol”, bir kişiye “solda” diyebilmek için o hare-

ketin veya kişinin bize göre şu üç niteliği aynı anda kesinlikle üzerinde taşıması gerekir:

a) İster emperyalist, ister işbirlikçi yerli olsun sömürücü burjuva sınıfına karşı; sömürülen ve ezilen işçi sınıfı ve tüm emekçilerden yana olmak,

b) Enternasyonalist olmak, yani;

- Kendininki dahil hiç bir ulusu, hiçbir halkı, hiçbir dili, hiçbir kültürü, hiçbir kimliği ve inancı bir diğerinden üstün ve ayrıcalıklı konumda görmemek; tüm halkların kardeş olabilmeleri için öncelikle eşit olmalarını savunmak,

- Tüm halkların kendi kaderlerini -arzu ederlerse ayrılma ve ayrı devlet kurma veya anayasal ve toplumsal eşitlik ortamında birlikte yaşamayı seçme- özgürce belirleme hakkını ikircimsiz savunmak,

-Hangi kimlik, kültür ve kökenden olursa olsun tüm işçilerin ulusal ve uluslararası düzeyde birlikte örgütlenmesini ve burjuvaziye karşı mücadele birliğini savunmak,

Özetle, tüm ulusal ön yargıları aşarak şunu tam bir yürek ferahlığı ve coşkuyla söyleyebilmektir: Yer gök tanığımdır ki yeryüzünden başka vatanım; yeryüzünün tüm işçileri ve emekçileri ve ezilen halklarından başka milletim

yoktur!

Kesinlikle hem milliyetçi, hem solcu olunmaz; adını utan- gaç biçimde ulusalcı, yurtsever sıfatlarıyla örtmeye çalışsanız da, milliyetçiliğin azı çoğu ol- maz. Ben Türk milliyetçiliğine de, Kürt milliyetçiliğine de kar- şıyım ...diyerek ezen ulusun kö- leleştiren, inkar ve imha eden, saldırgan, asimilasyoncu milli- yetçiliğine karşı, ezilen bir halkın dili, kimliği, onuru ve özgürlüğü uğruna verdiği mücadeleyi aynı kefeye koymak; yani mazlumla zalimi bir tutmak, zalimden yana olmaktır. O zalim senin ulusun, senin devletinse eğer, sen bir sos- yal şovensin demektir; adın KP olsa da, adından başka komü- nizmle hiçbir ilgin yoktur.

c) Solcu olabilmenin üçüncü koşulu ise dünyanın neresinde zalimlerle mazlumlar karşı kar- şıya gelmişlerse, hiç tereddüt-

süz -ve onların programları bana doğru gelmiyor, inanç ve ideo- lojilerimiz farklı ...gibi armudun sapı var, üzümün çöpü nevinden mazeretler ileri sürmeden- zalim- lere karşı mazlumların yanında yer almaktır. Bunu Subcoman- dante Marcos'tan esinlenerek şöyle ifade etmek isterim:

Zalimlere karşı mazlum- ların yanında olmak demek; Türkiye'de Kürt olmak, Sün- ni-Hanefi devlet dini karşısında Alevi olmak, gayri-müslim ol- mak, erkek zulmüne karşı kadın olmak, 1914 ve 15'lerde Ermeni, Süryani olmak, HES ve maden şirketi patronlarına karşı özgür akan deresini, zeytin ağaçlarını, yaşamını ve geleceğini savunan köylü olmak, düşüncesini, inan- cını, yaşam tarzını ifade etmek için örgütlenen, gösteri yapan, yazan, konuşan tüm muhalif un- surları devlet gücüyle susturup,

en acımasız biçimde ezmeye ça- lışan diktatörlük heveslileri kar- şında bedel ödemeyi göze alan kararlı muhalif olmak, 6-7 Ey- lülde Rum ve Musevi olmak, Ankara Çinçin mahallesinde Roman olmak, Güney Afrika'da zenci, Filistin'de Arap olmak, Şengal'de Ezidi olmak... demek- tir.

Özetlersek, solda yer almak demek; Emperyalist ve işbirlik- çi sömürgeci burjuvaziye karşı sömürülen ezilen işçi sınıfı ve emekçilerden yana olmak; aynı zamanda ulusal tüm ön yargı- lardan kurtularak işçi sınıfının uluslararası mücadele birliğini ve halkların özgürlüğünü, eşitli- ğini ve kardeşliğini savunmak ve bütün bunlarla birlikte dünyanın neresinde olursa olsun zalimlere karşı verdikleri mücadelede te- reddütsüz mazlumların yanında yer almak demektir.

Şubat'tan Ekim'e Devrimin Sürekliliği

Nihat Balkanlı

Sosyalist hareket içinde, İki Taktik ile Nisan Tezleri'ni, Şubat Devrimi ile Ekim Devrimi'ni karşı karşıya getiren yaklaşım yaygındır. Bu yaklaşıma göre İki Taktik, burjuva devrimin programıdır; Şubat Devrimi ise bu doğrultuda, öngörü ve temel hedefler bakımından İki Taktik ile uyum içerisinde gerçekleşmiş bir devrimdir. Nisan Tezleri ise, gerçekleşen burjuva devrimin ardından, sırası gelen proletaryaya iktidar hedefini gösteren sosyalist devrim programıdır ve Ekim Devrimi de zaten bu doğrultuda gerçekleşmiş bir sosyalist devrimdir.

Lenin'in bir şekilde, burjuva demokratik devrime uygun bir burjuva iktidar ya da hükümet, sosyalist devrime uygun bir işçi iktidarı ya da hükümet önermiş olduğu; Lenin ve Bolşevikler'in, Nisan Tezleri'ne kadar, burjuva demokrasisini, burjuva demokratik cumhuriyeti, en iyi ihtimalle ise demokratik devrimi hedefledikleri ve Nisan Tezleri'nde, burjuva demokrasisi hedefinden vazgeçerek sosyalist devrimin doğru yaklaşımına kavuştukları yorumunun gerçekliği bulunmamaktadır. İşçilerin Köylülerin Devrimci Demokratik Diktatörlüğü'nü burjuva demokratik cumhuriyetle eşitleyen eğilimler, 1917 Rusya'sında, Bolşevik Parti saflarında da vardı ve sanıldığı gibi aksine yaygındı. Lenin bu yaklaşımın

temsilcilerini "Eski Bolşevikler" olarak adlandırmıştı

Lenin'in "Eski Bolşevikler"le mücadelesi

Şubat sonrası süreçte, işçi-köylü ittifakının ifadesi olan işçilerin köylülerin devrimci demokratik diktatörlüğünün, somut ve kurumsal ifadesini sovyetlerde bulduğunu ısrarla vurgulayan Lenin'in "Eski Bolşevikler"le mücadelesi, işçilerin köylülerin devrimci demokratik diktatörlüğünün demokratik cumhuriyet olarak yorumlanıp bununla sınırlanması yaklaşımlarına karşıdır. Bu nedenle Şubat devrimi ile birlikte, sovyetlerin ortaya çıkmasının ardından, parti programına dönük değişiklik önerisini yaparken, işçilerin köylülerin devrimci demokratik diktatörlüğü ile değil, bu olgunun-gerçekliğin, burjuva demokratik cumhuriyetle özdeşleştirilmesi eğilimleri ile mesafe alma gereğini vurguluyor ve bu doğrultuda RSDİP programında yer alan demokratik cumhuriyet formülasyonunun, şu biçimde tanımlanıp değiştirilmesini öneriyor: *"Bir parlamenter cumhuriyet değil -çünkü işçi vekilleri sovyetlerinden sonra, buna dönmek, geriye bir adım olurdu- bütün ülkede yukarıdan aşağıya bir İşçi, Tarım İşçileri ve Köylü Vekilleri Sovyetlerinin Cumhuriyeti."* (Nisan Tezleri, 5 No.'lu Tez)

Lenin açısından, İki Taktik'te

formüle edilen işçilerin köylülerin devrimci demokratik diktatörlüğü ile Şubat devriminin somut olarak ortaya çıkardığı sovyet arasında, bir karşıtlık değil, tersine birincisinin ikincisi ile ikincisi içerisinde gerçekleşme, yaşam içerisinde somutlanma ilişkisi bulunmaktadır. *"İktidar ikiliği neye dayanıyor? Geçici hükümetin, burjuvazi hükümetinin yanında, henüz güçsüz, tohum durumunda, ama gene de gerçek, söz götürmez ve büyüyen bir varlığı olan bir başka hükümetin: işçi ve asker vekilleri sovyetlerinin kurulmuş bulunmasına. Bu ikinci hükümetin sınıf bileşimi nedir? Proletarya ile (asker üniforması altındaki) köylülük. Siyasal niteliği nedir? Devrimci bir diktatörlük, yani merkezi bir devlet, iktidarı tarafından yayınlanan bir yasaya değil, ama doğrudan doğruya devrimci bir zorlamaya, halk yığınlarının aşağıdan gelen girişkenliğine dayanan bir iktidar"* (İktidar İkiliği Üzerine 9 Nisan 1917); *"Aslında gerçeklik bize, hem iktidarın burjuvazinin ellerine geçişini (alışılmış tipte 'tamamlanmış' burjuva demokratik devrim), hem de asıl hükümetin yanı sıra, 'proletarya ve köylülüğün devrimci demokratik diktatörlüğü'nü temsil eden, ikinci bir hükümetin varlığını gösteriyor."* (Taktik Üzerine Mektuplar -Güncel Durumun Tahlili-); *"Bu ikili iktidarın toplumsal kökeni ve sınıfsal anlamı şudur ki, Mart 1917 Rus devri-*

minin, yalnızca çarçı krallığı silip süpürmüş ve tüm iktidarı burjuvaziye teslim etmekle kalmamış, proletarya ve köylülüğün devrimci demokratik diktatörlüğüne de çok yaklaşmıştır. Petrograd ve başka yerlerdeki işçi ve asker vekilleri sovyetlerinin temsil ettikleri diktatörlük (yani yasaya değil ama silahlı yığınların doğrudan gücüne dayanan iktidar), bu sınıfların diktatörlüğüdür işte.” ... “Tarihte bu görünüş altında kendini hiç göstermemiş bulunan bu son derece özgün durum, bu iki diktatörlük karışıklığına, bir iki diktatörlük karmasına yol açmıştır burjuvazi diktatörlüğü (çünkü Lvov ve hempalarının hükümeti bir diktatörlük, yani yasaya, halk iradesinin öncelil dışavurumuna değil, belirli bir sınıf tarafından, burada burjuvazi tarafından uygulanan zora dayanan bir iktidardır) ile proletarya ve köylülük diktatörlüğü (işçi ve asker vekilleri sovyetleri).” ... “İktidar ikiliği, devrimin gelişmesinin geçici bir döneminden onun, olağan bir burjuva demokratik devrimin ötesine gittiği, ama ‘arı durumdaki’ bir proletarya ve köylülük diktatörlüğüne henüz varmadığı bir dönemden başka bir şey yanıtırmıyor” (Özgün İktidar İkiliği ve Bunun Sınıfsal Anlamı)

İki Taktik’te hedeflenen Şubat’ın Geçici Hükümeti değildi

Lenin, İki Taktik’te işçilerin köylülerin devrimci demokratik diktatörlüğünü, “devrimin hemen zafere ulaşması için bir savaşım organıdır, genel olarak burjuva devrimin tarihsel görevlerini yerine getiren bir organ değil; başarırlı bir halk ayaklanmasının organı olacak; ‘yasal’ ya da ‘barışçıl’

bir yolla kurulan şu ya da bu tür kurumlara değil, askeri güce, yığınların silahlandırılmasına, bir ayaklanmaya dayanmak zorunda” olan bir iktidar olarak tanımlıyor. Otokrasiye karşı savaşımın, burjuva sınıf egemenliğinin kurumsallaşması ile sonuçlanmamasının, devrimi işçi sınıfı hareketini boğarak burjuvazinin ellerine terk etmemenin ve burjuva sınırlara teslim olmadan proletarya diktatörlüğüne yürüyebilmenin güvencesi olarak ele alınan bu devrimci iktidarın 1917’deki karşılığı, “Geçici Hükümet” değil, onunla tam bir karşıtlık içerisinde yükselen “Sovyet” olduğu, tartışma götürmez bir gerçeklik. 1917 Şubatından sonra, sovyetin sınıfsal niteliği ve anlamı üzerine, işçilerin köylülerin devrimci demokratik diktatörlüğü ve sovyet ilişkisi üzerine yaptığı vurgular da bu doğrultudadır: **“Bu ikinci hükümetin sınıf bileşimi nedir? Proletarya ile (asker üniforması altındaki) köylülük. Siyasal niteliği nedir? Devrimci bir diktatörlük, yani merkezi bir devlet iktidarı tarafından yayınlanan bir yasaya değil, ama doğrudan doğruya devrimci bir zorlamaya, halk yığınlarının aşağıdan gelen girişkenliğine dayanan bir iktidar. Bu iktidar, alışılmış tipteki parlamenter burjuva demokratik bir cumhuriyette genellikle varolan ve ileri Avrupa ve Amerika ülkelerinde şimdiye değin üstün gelen iktidardan bambaşkadır.”** ... **“Petrograd ve başka yerlerdeki işçi ve asker vekilleri sovyetlerinin temsil ettikleri diktatörlük (yani yasaya değil ama silahlı yığınların doğrudan gücüne dayanan iktidar), bu sınıfların diktatörlüğüdür işte.”** (Komintern III. Kongresine -Haziran 1921- R.K.P.’nin Taktikleri Üzerine

Lenin’in sunduğu Rapor)

Sovyet iktidarı sosyalist devrim mi?

Ancak, bu iç-içe geçme, iççilerek aşma durumuna karşın, Lenin açısından, sovyetin iktidarı kendisinde merkezileştirmesi, sosyalist devrim ve bu anlama gelmek üzere, köylülükle ittifakın sona erip işçi hükümetinin kurulması anlamına gelmemektedir: **“Devrimimizin sosyalist devrime ‘şu an’ dönüşmesine ‘dayanmak şöyle dursun, böyle bir tutumdan kesin olarak kaçındım; 8. Tezde kesin olarak şunu açıkladım: ‘Doğrudan görevimiz, sosyalizmin ‘başlatılması’ değildir. ...’**

Devrimimizin sosyalist devrime hemen dönüşmesini hesaplamanın bir kimsenin doğrudan doğruya bir görev olarak kabul edilen sosyalizmin başlatılmasına karşı koymayacağı besbelli değil midir?

Dahası var: Rusya’da bir ‘Kömün-Devletin’ (yani Paris Kömünü tipinde bir devletin) ‘şu an’ gerçekleştirilmesi olanaksızdır, çünkü, bunun için sovyetlerin hepsinde (ya da çoğunda) vekillerin çoğunluğunun, sosyalist devrimcilerin, Çheydze, Çeretelli, Steklov ve hempalarının taktik ve politikalarının yanlış ve zararlı olduğunun kesin olarak bilincine varması gerekir. Bu alanda yalnızca ‘sabırlı’ bir açıklama, anlatma çalışmasına güvendiğimi kesin bir dille ifade ettim ‘şu an’ gerçekleştirilebilecek bir değişikliği elde etmek için sabırlı olmaya ne gerek var?

Kendi ‘sabırsızlığı’ içinde, Kamanev yoldaş, işi biraz abarttı, ve sosyalizme ‘şu an’ başlamayı istediği öne sürülen Paris Kömünü konusundaki burjuvazinin

önyargılarını zoraki göz önünde bulundurdu ve kendisine maletti. Bu hiç de doğru değildir. Komün ne yazık ki, sosyalizme başlamakta fazla gecikti. Komün'ün gerçek anlamı, burjuvaların aramayı adet edindikleri yerde değildir; Komün'ün gerçek anlamı, özel bir devlet tipi yaratmasındadır. Oysa bu tür bir devlet, Rusya'da zaten doğmuş bulunuyor: bu devlet, işçi ve asker vekillerinin sovyetleridir." (III. Enternasyonal Konuşmaları V. İ. Lenin Pencere Yay. 3. Baskı, sf 29-30) Lenin'in, devrimin dört yıl sonrasında, yaşananları değerlendirirken, "sovyet iktidarı koşullarında, devrimimiz bir aşamaya kadar burjuva nitelikli idi ..." ekseninde ortaya koyduğu değerlendirmeler de esasen bu doğrultudadır: **"Kırlar konusunda devrimimiz hala burjuva nitelikli olmaya devam ediyordu; ancak daha sonraları, altı ay sonra, devlet örgütü çerçevesinde kırlarda sınıf mücadelesini başlatmaya, her köyde yoksul köylü, yarı proleter komiteleri kurmaya ve kır burjuvazisine karşı sistematik olarak mücadele etmeye mecbur olduk. Rusya'nın geri niteliğinden dolayı bu bizde kaçınılmazdı. Batı Avrupa'da olaylar değişik şekilde gelişecektir ve bundan dolayı kırsal alanda, uygun biçimlerde, Sovyetler sisteminin yayılmasının mutlak bir zorunluluk olduğunu burada belirtmek isteriz."** (Komintern I. Kongresine Burjuva Demokrasisi ve Proletarya Diktatörlüğü Üzerine Lenin'in sunduğu Tezler); **"Ancak, Rusya'da devrimden köylülük işçi sınıfına oranla daha kazançlı çıkmıştır. Bu konuda hiç bir şüpheye yer yoktur. Teorik açıdan bu, devrimimizin bir dereceye kadar burjuva devrimi olduğunu gösterir. Kautsky bunu bize karşı kullandığında gülmüş-**

tük. Doğaldır ki büyük toprak mülkiyetini müsadere etmeyen, büyük toprak sahiplerini defetmeyen veya toprağı bölüştüren bir devrim sosyalist bir devrim değildir, sadece burjuva devrimidir. Ancak biz burjuva devrimini sonucuna ulaştıracak ve sosyalist devrim için mücadeleyi kolaylaştıracak tek partiydik." (Komintern III. Kongresine -Haziran 1921- R.K.P.'nin Taktikleri Üzerine Lenin'in sunduğu Rapor)

Dolayısıyla, proletarya diktatörlüğünü, sıklıkla sosyalizmin, sosyalist devrimin iktidarı, sosyalizme denk düşen işçi hükümeti anlamlarında kullanan Lenin açısından, sovyet iktidarı, sosyalist devrim ya da katıksız proletarya diktatörlüğünün ilanı anlamına gelmemektedir. Lenin esas olarak, tarihsel olarak burjuva demokratik nitelikli sayılan görevlerin çözümünü burjuva nitelikli iktidarlara havale etmeden, sovyet iktidarını bütün bu sorunların üstesinden gelebilecek yeni tipte bir devlet olarak öne çıkartmıştır. Bu anlamıyla sosyalist devrim sonrası iktidarı katıksız bir işçi hükümeti ya da proletarya diktatörlüğü olarak ele alan anlayışlardan, Sovyet biçiminde ortaya çıkmış proletarya diktatörlüğünü, işçi sınıfının yoksul köylülükle ittifakının ve hegomonyasının zemini ve koşulu olarak ele almasıyla da kesin biçimde ayrılır.

Şubat'tan Ekim'e varan süreç, tek bir devrim sürecidir

Şubat Devrimi'nin, kendi başına başlayıp biten, Ekim'e varan süreçte tamamlanmış ya da tamamlanmamış bir burjuva devrimi, demokratik devrim olarak ele alınması. köklerini Lenin'in **"İktidarın bir sınıftan ötekine**

geçiş, sözcüğün salt bilimsel anlamıyla olduğu kadar, politik ve pratik anlamıyla da bir devrimin birinci, başlıca ve esas belirtisidir. Burjuva devrimi ya da burjuva demokratik devrim, Rusya'da bu bakımdan tamamlanmıştır" ifadelerinde buluyor. Ancak Lenin'in, "devrimin birinci aşaması" başlığı altında ortaya koyduğu bu saptama, beraberinde gelen "ikinci aşama" vurgusu ve Şubat sonrasındaki mücadelesi, Şubat'ı esas olarak devrimin bir aşaması, hatta proleter devrimin başlangıcı olarak ele aldığını ortaya koyuyor: **"Bugünkü Rusya'da özgün olan şey, proletaryanın bilinç ve örgütlenme düzeyinin yetersizliğinden ötürü, iktidarı burjuvaziye vermiş olan devrimin birinci aşamasından, iktidarı proletaryaya ve köylülüğün yoksul katlarına devredecek olan ikinci aşamasına geçiştir."** (Komintern I. Kongresine Burjuva Demokrasisi ve Proletarya Diktatörlüğü Üzerine Lenin'in sunduğu Tezler)

Bu anlamıyla Şubat, otokrasiiye karşı savaşımın burjuvaziye karşı savaşım ekseninde sürekli kılınabilmesi üzerinden başarıya ulaşacak olan proletaryanın kendini egemen sınıf olarak örgütlenme mücadelesinin, otokrasinin devrilmesini içeren ancak iktidara gelemeyen işçi sınıfının ve yoksul köylülüğün burjuvaziye iktidara "taşmasını" beraberinde getiren bir merhalesidir. Şubat 1917, hedeflenen-öngörülen bir durum değil, temel olarak işçi sınıfı ve öncüsünün bilinç ve örgütlülük düzeyine bağlı olarak gerçekleşen ve burjuvaziye "iktidar" şansı tanıyan bir dönemeçtir; kendisine has sınırlarda başlayıp biten bir devrim değil.

Türkiye’de Komünist Hareketin Doğuşu

Murat Sağlam

1 – 1908 Devrimi Öncesi Dönem

1848 devrimleri Avrupa’da ne gibi sonuçlara yol açıtıysa, 1905 Rus devrimi de Asya’da benzer sonuçlara yol açtı. 1848 Fransız devrimiyle feodal iktidarlar birbiri ardına yıkılmaya başladı. Batı Avrupa’yı yeniden biçimlendiren bu değişim, karşıt iki sınıfın, burjuvaziyle feodal soyluluğun çatışmasıyla değil de, uzlaşmasıyla gerçekleşti. Uzlaşmanın maddi temelini işçi sınıfının kendiliğinden bir tarzda da olsa, tarih sahnesindeki yerini alması oluşturdu. Artık hem burjuvazi, hem de işçi sınıfı için 1789 devriminin özgürlük, eşitlik ve kardeşlik günleri çok gerilerde kalmıştı. 1848’den bu yana, ne işçi sınıfı burjuvaziye, ne de burjuvazi işçi sınıfına eskisi gibi güvenebilirdi.

1905 Rus devrimi, 1848 devriminin Asya’da devamı oldu. 1848 devrimleri gibi etkili olmasa da, bütün Asya kıtasını etkiledi. Devrim Rusya’dan İran’a ve Türkiye’ye (Osmanlı’ya) sıçradı. Hindistan ve Çin, devrimin etki alanına girdi.

Osmanlı devletinin kaderi batıdan ve doğudan gelen bu iki devrim dalgası altında belirlendi. Bu iki devrimci dalganın etkisi altında, hem padişahlıkla kapitalizm arasında alttan alta sürmekte olan mücadele, batıdaki örneklerinden

daha az radikal olmak üzere, kendini geçici bir dönem için meşruiyette dengeledi, hem de Osmanlı egemenliği altındaki topraklarda bağımsızlık hareketleri boy vermeye başladı. Bu süreçte ulusal bağımsızlık mücadeleleriyle Osmanlı’nın emperyalist paylaşımı karşılıklı etki içinde yol aldı. Emperyalist müdahaleler özellikle İngiltere, Fransa ve Rusya’nın müdahaleleri ulusal devletlerin kuruluşunu hızlandırırken, ulusal devletlerin kurulma süreci de Osmanlı’nın emperyalist devletlere olan bağımlılığını pekiştirdi.

1877 Osmanlı – Rus savaşı, Osmanlı’nın paylaşımında olduğu kadar ulusal devletlerin oluşumunda da bir dönüm noktası oldu. Savaş sonrasında İngiltere ve Fransa’nın arabuluculuğunda yapılan Berlin Antlaşmasıyla, Arnavutluk dışında Balkanlar’da ulusal devletlerin temelleri atıldı. Bu anlaşmayla 1829’da bağımsızlığını kazanan Yunanistan’dan sonra Romanya, Bulgaristan, Sırbistan ve Karadağ da bağımsızlıklarını kazandılar.

Geçici olarak Osmanlı egemenliğinde kalan ve genç ulus devletleri Osmanlı’ya karşı ittifakta birleştiren Makedonya, aynı zamanda bu genç ulus devletler arasında bir paylaşımın da nedeni oldu. Önce (Osmanlı’ya karşı) Balkan Paktı’nı kurarak Makedonya’yı “kurtardılar.” Ardından da Makedonya’yı paylaş-

mak için birbirleriyle savaştılar.

Berlin Antlaşması aslında Rusya’nın Osmanlı üzerinde Ayastefanos Anlaşmasıyla elde ettiği vesayetin paylaşımıydı. Kıbrıs bu anlaşmada arabuluculuk ganimeti olarak İngiltere’ye verildi.

Balkan savaşları aynı zamanda emperyalist devletler arasındaki Almanya, Avusturya-Macaristan, İtalya ve İngiltere, Fransa, İngiltere biçiminde kamplaşmayı daha da keskinleştirerek I.Paylaşım Savaşı’nın ön provası oldu.

Doğudan gelen dalganın etkisi en başta kendini Ermeni ve Kürt ulusal mücadelelerinin biçimlenmesinde ortaya koydu. Ayrıca 1905 devrimi, 1848 devrimlerinden farklı olarak ulusal bağımsızlık mücadelesiyle sosyal kurtuluş mücadelesi bağıni kurarak, ulusal kurtuluş mücadelelerinin önüne yeni ufuklar açtı. Böylece 1905 devrimine kadar kapitalistleşme çerçevesinde ele alınan ulusların kendi kaderini tayin hakkı, sosyalizm mücadelesiyle bağlandı. Ekim devrimi bu bağı pekiştirmekle kalmadı, ayrıca ona pratik gerçekleştirilebilirlik sağladı.

Osmanlı imparatorluğunda komünist hareket, çürüyen, dağılmaya yüz tutan mutlakiyet (padişahlık) rejimine karşı kendini burjuva ve ulusal mücadeleler (Ermeni, Rum, Pontus v.b.) biçimde ortaya koyan keskin bir sınıf mücadelesi ortamında biçimlenmeye başladı.

Burjuva siyasete karakterini veren bu mücadelelerin komünist hareketin gelişimi üzerinde de kalıcı etkileri oldu. Burjuvazinin yeni kurucu öge olarak görüp sarıldığı Osmanlıyı Osmanlıcılıkla kurtarma serüveni önce Türkçülüğe, ardından da Türk- İslam sentezinden oluşan tahterevalliye sabitlendi. Ulusal kurtuluş mücadelelerinin gölgesinde örgütlenen komünist hareket ise ulusal mücadelelerden etkilendiğinden daha çok, bu mücadelelere karşı oluşan ve burjuva siyasete damgasını vuran dinci, milliyetçi, şoven tepkilerin baskısı altında gelişimini sürdürdü.

Özgün koşullar (işçi sınıfının nicel ve nitel güçsüzlüğü, Avrupa burjuva devrimlerinin doğrudan etkisi vb.) nedeniyle ulusal mücadelelerin sınıf mücadelesini gölgelediği bu ortamda ilk sosyalist- komünist örgütlenmeler ulusal mücadelelere bağlı olarak ortaya çıktı. Bu örgütlenmelerin en belirgin olanı Ermeni Sosyal Demokrat Partisi (ESDP- Hınçak*) ile 'Makedonya Sosyal Demokrat Birliği'ydi.

ESDP 1887'de Ermeni komünist Avedis Nazerberkian önderliğinde Cenevre'de kuruldu. Rus Sosyal Demokrat hareketinin açık etkisini yansıtan parti programı, asgari ve azami olmak üzere birbiri diğeriyle bağlı iki hedefi içeriyordu. Asgari programda yakın amaç 'mutlakliyetin yıkılması, bütün ulusların eşitliğine dayalı demokratik bir iktidarın kurulmasıydı. Uzak amaç ise sosyalizmdi. ESDP bu programın Osmanlıda yaşayan ulusların sosyal demokrat hareketlerinin örgütlenmesi ve birleşik eylemiyle hayata geçirileceğini öngörüyordu. Ancak ESDP mücadelesi boyunca, hem örgüt hem de faaliyet olarak bir Ermeni

partisi olmanın ötesine geçemedi.

ESDP'yi 1890 yılında kurulan Burjuva partisi 'Ermeni Devrimci Federasyonu' (bu parti daha sonra Taşnaksutyun-Taşnak** adıyla anıldı.) izledi. Bu iki partiyi Ermeni burjuvazisinin çıkarları doğrultusunda birleştirme çabaları, ESDP'nin sosyalizmde diretmesiyle boşa çıkartıldı. Ancak gerek ESDP ve Ermeni halkına yönelik katliamlar, gerekse Avrupa burjuvazisi ve II. Enteryasyonalin Taşnak partisini desteklemesine bağlı olarak ESDP giderek güçsüzleşti. Buna rağmen ESDP faaliyet süresi boyunca birçok Ermeni ayaklanması ve eylemine (1890 Erzurum, 1892 Sason, 1895 İstanbul vb.) önderlik etti.(1)

İmparatorluğun batısında, Balkanlar'da son Osmanlı toprağı sayılan Makedonya'da ise 1896'da kurulan 'Makedonya Sosyal Demokrat Birliği' Bulgar Sosyal Demokrat Partisine bağlı olarak faaliyet yürütüyordu. Hem Osmanlıya karşı, hem de farklı ulusal grupların kendi aralarındaki mücadelelerin yoğun olarak yaşandığı bu bölgede sosyalist hareketlerle burjuva hareketleri birbirinden ayıran temel ayraçlardan biri olan ulusal sorun, aynı zamanda sosyalist- komünist hareketlerin iç istikrarsızlığının ve bölünmelerin de temel nedenlerinden biriydi. Bulgar Sosyal Demokrat Partisinin Makedonya sorununun çözümünü de içeren anlaşmazlıklara bağlı olarak bölünmesi, Makedonya Sosyal Demokrat Birliği'nin de bölünmesiyle sonuçlandı. Bölünmeden sonra oluşan 'İç Makedonya Edirne Devrimci Örgütü (VMORO) Bulgar dar sosyalistlerini izledi. Makedonya'da faaliyet gösteren Bulgar sosyalistlerinin sağ kana-

dı ile Yahudi sosyalistleri, Bulgar sosyal demokratlarının sağ kanadıyla birlikte hareket ettiler. Sosyalist gruplar arasındaki bu çatışma Makedonya'nın Yunanistan, Bulgaristan, Sırbistan ve Karadağ arasında bölüşülmesinden sonra da devam etti. Bugün de Makedonya sorunu, Balkanlarda çözülmemiş bir sorun olmaya devam ediyor.(2)

II- 1908 - 1918

Ulusal mücadeleler dışında Osmanlı'da Türk komünist hareketi 1908 Burjuva devrimiyle birlikte biçimlenmeye başladı. 1908 devrimi 1848 burjuva devrimlerinden farklı bir çizgi izlemedi, tersine onların yolundan yürüdü. Eski toplumla hesaplaşma yerine uzlaştı ve gericici doğdu. Sınıfsal uzlaşma, 1908 anayasası - Meşrutî Monarşi - ile kutsandı. Ama bu durum özgürlüğe susamış ezilen sömürülen sınıf ve katmanların özgürlük, eşitlik, kardeşlik umuduyla burjuvazinin peşinden sürüklenmesini engellemedi. Devrim bütün sınıfları siyaset sahnesine çekerek, siyaset sahnesini sınıfların kendi örgütlenmeleriyle yer aldığı bir mücadele arenasına dönüştürdü. Ve devrim yerini düzene bıraktıkça özgürlük, eşitlik ve kardeşlik rüzgarının ardındaki sahtelik de açığa çıktı. Devrimin burjuva sınıf karakteri ve bu karakterin ana çizgisi olan gericilik tüm çıplaklığıyla ortaya çıktı.

Devrimle birlikte burjuva siyasal hareket, parti, dernek, kulüp, ocak, istihbarat vb. adlarla toplumun tüm dokusuna nüfus ederken, İşçi hareketinde de gözle görülür bir canlanma yaşandı. Devrim öncesinde esas olarak ulusal mücadele temelinde ortaya çıkan sosyalist örgütlenmeler, bu kez Türk aydın ve işçilerini

harekete geçirerek sınıfsal temeller üzerinde ortaya çıkmaya başladı. Devrimin hemen akabinde coşku ve umudu yansıtan grevler, devrimin izlediği yolu izleyerek Selanik'ten İstanbul'a, oradan İzmir ve Adana'ya kadar yayıldı. Özellikle imparatorluğun iki önemli kenti olan Selanik ve İstanbul'da birçok sendikal ve sosyalist örgütler ortaya çıktı.

Bu örgütlerin en kayda değeri, Selanik'te kurulan Selanik Sosyalist İşçi Federasyonu (SSİF) ile İstanbul'da kurulan Osmanlı Sosyalist Fırkasıdır (OSF). SSİF ilk nüvesini, 1908'de Bulgar dar sosyalistlerinin Makedonya'daki örgütlenmesine alternatif olarak kurulan Sefarad Yahudileri Derneği oluşturdu. Ağırlıklı olarak Sefarad Yahudilerine*** dayanan federasyon, bünyesinde farklı uluslardan (Yahudi, Bulgar, Yunan, Türk) işçileri örgütleyen bir çeşit sendikal- politik örgütlenmeydi. Bu anlamda bünyesinde farklı uluslardan işçileri birleştiren ilk örgütlenme olarak nitelenebilir. SSİF yayın faaliyetini de, (baskılar nedeniyle düzenli aralıklarla sürdürülemez de) bu çok uluslu yapısına uygun olarak sürdürdü. Üyelerine dört ayrı dilde (Ladino dilinde (İbranice alfabesiyle yazılan eski İspanyolca) - Jurnal del Laborador, Türkçe- Amele gazetesini, Yunanca- Efimeristu Ergatu, Bulgarca- Rabotniçeski Vestnik age-106) çıkardığı dört ayrı yayımla seslendi.

SSİF, ağırlıklı olarak Yahudi sosyalistlerinin örgütü olduğu ve bu yüzden ulusal mücadele gibi bir sorunu olmadığı için, kuruluştan itibaren ulusal mücadelelere uzak durdu. Bu özelliği onun, iktidarının ilk yıllarında Osmanlı'yı Osmanlılıkla kurtarmayı savu-

nan İttihat ve Terakki Partisiyle uyumlu bir politika izlemesine yol açtı. Bu politik çizgi SSİF'in Ermeni Taşnak Partisiyle birlikte üyesi olduğu II. Enternasyonalin reformist çizgisine de uygundu. İki örgüt bu ittifakla 1909 seçimlerinde meclise girdi. Ancak İttihat Terakki'nin sosyalist ve işçi hareketine karşı baskılarının sistemleşmesi ve özellikle 1910 yılından sonra Osmanlıcılıktan Türkçülüğe geçmesi, ittifakın da bozulmasına yol açtı. Bu kez ittifak Hürriyet ve İtilaf Partisiyle sürdürüldü.(3)

1908 sonrasında kurulan sosyalist partiler içinde dikkate değer bir diğer parti de kuruculuğunu Hüseyin Hilmi'nin (İştirakçi Hilmi) yaptığı Osmanlı Sosyalist Fırkası'dır (OSF). Hüseyin Hilmi siyasi faaliyetine Şubat 1910'da çıkardığı haftalık İştirak dergisiyle başladı. 26 Şubat 1910 - 14 Aralık 1910 tarihleri arasında Hilmi ve yoldaşları ile İttihat ve Terakki hükümeti arasında tam bir yayın çıkarma – kapatma savaşı yaşandı. Hilmi, kapatılan her yayının ardından ya yeni isimle (İştirak, İnsaniyet, Sosyalist, Medeniyet) ya da eski yayın organını yeniden çıkardı. 15 Eylül 1910 da OSF'yi kurarak mücadelesini sürdürdü.

OSF gerek programı, gerekse yayın organlarında savunduğu görüşler itibarıyla bir işçi sosyalist partisi olmaktan ziyade, bir burjuva sosyalist partiydi. Parti, sosyalizmi daha çok bir kalkınma ve adaletli paylaşma rejimi olarak kavıyordu. Ayrıca OSF “sosyalist olmayı Müslümanlığın bir gereği” olarak nitelendiren ilk sosyalist parti olma özelliğini de taşıyor. Müslümanlıkla sosyalizm arasında kurulan bu ilişki daha sonra, Halk İştirakiyun Partisi'nin

etkin üyelerinden Şeyh Servet tarafından sürdürüldü. Ancak bütün bunlara rağmen OSF işçi sınıfıyla ilgilenmekten, işçilerin güncel çıkarlarını savunmaktan, sendikal faaliyeti örgütlemekten geri durmadı.

1908'le esmeye başlayan özgürlük rüzgarı çok kısa sürdü. 1908 Ağustos – Eylül arasında, daha çok İttihat ve Terakki iktidarını destekler mahiyetteki grevler olmasına rağmen, 25 Eylül 1908'de çıkartılan Tatil-i Eşgal Kanunu Muvakkati yasasıyla engellendi. Özel işletmelerde, kamu niteliği taşıyan işyerlerinde grev ve sendikayı, gösteri, basın ve dernek kurma özgürlüğünü yasaklayan yasa, 27 Temmuz 1909'da parlamentodan geçirilerek kalıcılaştırıldı.(4)

1911 yılı sonu, İttihat ve Terakki'nin izlediği politika da bir değişimin başlangıcı oldu. Osmanlı'yı Osmanlıcılıkla kurtarma girişimi, İtalya'nın Trablusgarp'ı işgali, Arnavutluk isyanı ve nihayet 1912 Balkan savaşı ile tarihe gömüldü. Yerini Türklerin Türklükle kurtarılması aldı. Cumhuriyetle birlikte “Türkün kurtuluşu” İslam'la sentezlenerek sürdürüldü.

Savaşlarla geçen 1912-1918 yılları İttihat ve Terakki partisinin sınırsız baskı dönemi oldu. Burjuva muhalif seslerle birlikte, sosyalist örgütler, dernekler ve partiler kapatıldı.

III- 1918- 1921

1918 yılı Türkiye'de komünist fikirlerin yayılması ve komünist hareketin örgütlenmesinde bir dönüm noktasıdır. 1918 öncesinde sosyalist-komünist hareket, ya Ermeni Sosyal Demokrat Partisi, 'İç Makedonya Edirne Devrimci

Örgütü' (VMORO) ve Selanik Sosyalist İşçi Federasyonu gibi kurucu ve üyelerinin ağırlıklı olarak Ermeni, Grek, Bulgar ve Yahudi olduğu partiler, ya da Osmanlı Sosyalist Fırkasındaki gibi burjuva sosyalist partiler tarafından temsil ediliyordu. Türk aydın ve işçilerine dayalı komünist örgütlenme esas olarak 1917 Ekim devriminden sonra oluşmaya başladı.

Ekim devrimi zaferiyle dünya tarihinde, devrimi Avrupa'ya taşıyarak, sömürge halklarını siyaset sahnesine çekerek, komünist düşünce, örgüt ve eylemi dünyaya yayarak yeni bir dönemi başlattı.

Bu aynı dönemde bölüşülen Osmanlıdan arta kalan Türkiye toprakları üzerinde, (a) eski egemen sınıfla burjuvazi arasındaki iktidar savaşı, (b) işgale ve kapitalist egemenliğe karşı verilen, ideolojik ve politik hedefleri muğlak, birbirinden kopuk işçi ve halk hareketleri- çeteler- ve (c) ulusal kurtuluş mücadeleleri (Ermeni, Pontus, Kürt) olmak üzere çok yönlü ve çok boyutlu bir mücadele sürmekteydi. Burjuvazi bir yandan işçi ve emekçileri yenden yedeğine alarak feodal sınıfla yarım kalan iktidar mücadelesini sonuçlandırmaya çabalarken ve bu mücadele sırasında esas hasmı olan işçi ve halk hareketini sıkı bir göz hapsinde tutarken, öte yandan ulusal kurtuluş mücadelesi veren halklara (Ermeniler, Kürtler, Pontuslar) karşı da katliamlarını aralıksız sürdürdü.

Türkiye komünistlerini tek parti altında birleştirme çabaları, bu koşullar altında Bolşevik partinin desteği ve Komünist Enternasyonalin doğrudan yönlendirmesi altında ve üç alanda sürdürüldü. İlk örgütlenme çabaları Ekim Devri-

min hemen akabinde Moskova'da başladı. Mustafa Suphi bir grup yoldaşıyla birlikte 27 Mayıs 1918'de Yeni Dünya gazetesini çıkardı. Aynı yılın Haziranında Moskova'da Türk Komünistleri Teşkilatını (TKT) kurdu. Suphi, Moskova'da başlattığı bu faaliyetini Kazan'a, Kırım'a, Odesa'ya, Taşkent'e ve oradan da Bakü'ye taşıdı. Bu faaliyetlerin sonucunda 10 Eylül 1920 de, Türkiye'den de delegelerin katıldığı bir kongreyle Türkiye Komünist Partisi (TKP) kuruldu. (5)

Komünist faaliyetin Türkiye içinde yoğunlaştığı ana merkezlerden biri Ankara ve Eskişehir'di. Buradaki faaliyet Başkurdistan elçisi olarak İstanbul'a gelen, oradan Eskişehir'e geçen Şerif Manatov tarafından başlatıldı. Manatov, Eskişehir'de Çerkez Ethem ve çevresiyle ilişkiye geçti ve bu çevrede önemli bir etki sağladı. Ankara'da Salih Hacıoğlu ve Yeşil Ordu çevresiyle tanıştı. Bu faaliyetlerin sonucunda Salih Hacıoğlu ile birlikte 14 Temmuz 1920 de TKP'yi (hafi) kurdu. TKP'nin kuruluşundan kısa bir süre sonra tutuklamalar başladı. Şerif Manatov tutuklandı, 15 yıl hapse çaptırılıp, 6 Kasım 1920 de sınır dışı edildi. Manatov'dan boşalan yeri 4 Kasım 1920'de Ankara'ya büyükelçi olarak gelen Upmal doldurdu. Faaliyet Upmal ve yardımcısı Hüseyin Hüsnü tarafından yürütüldü. Yeşil Ordu'nun Nazım bey kanadıyla kurulan ilişki sonucunda Salih Hacıoğlu'nun başkanlığında Nazım bey ve arkadaşlarının katılımıyla, Aralık 1920'de Türkiye Halk İştirakiyun Fırkası (THİF) kuruldu.(6)

İstanbul'da faaliyet üç ayrı grubun faaliyeti olarak sürdü. Şefik Hüsnü önderliğinde faaliyet gös-

teren grup, Eylül 1920'de Kurtuluş dergisini çıkardı ve Türkiye İşçi ve Çiftçi Sosyalist Partisi'ni kurdu. Dergi ve partinin faaliyeti 16 Mart 1921'de İstanbul'un işgaliyle kesintiye uğradı. Grup faaliyetini Temmuz 1921'de Aydınlik dergisini çıkartarak, İstanbul Komünist Grubu (İKG) adı altında sürdürdü.

İkinci grubu, 1918'den sonra Osmanlı Sosyalist Fırkası'nın devamı olarak kurulan Türkiye Sosyalist Fırkası sekreteri Mustafa Fazıl (Çun) ve arkadaşları oluşturmuştu. Bu grup 1918'den beri, düzenli olmasa da M. Suphi grubuyla bağlantılıydı. Ağırlıklı olarak İstanbul'daki Ermeni, Grek ve Yahudi işçi ve komünistlerin Mayıs 1920'de kurdukları Beynelmillel İşçiler İttihadı (Bİİ), üçüncü grubu oluşturuyordu.

Rusya, Anadolu ve İstanbul'da sürdürülen bu faaliyetleri Komünist Parti çatısı altında birleştirme çabası, daha bu faaliyetler sürmekteyken Kemalist iktidarın planlı ve çok yönlü saldırısıyla kesintiye uğradı. 11 Ocak 1921'de THİF yönetici ve üyeleri Çerkez Ethem'e yardım etmek ve "Rus parasıyla iş görmek" suçu ile tutuklandı, hapsedildi. Parti kapatıldı. 24 Ocak'ta Sovyet elçisi Upmal aynı gerekçeyle istenmeyen adam ilan edilerek sınır dışı edildi. Aralık'ta başlatılan saldırı sonucu 28 Ocak'ta Çerkez Ethem Yunan birliklerinden geçiş hakkı istemek zorunda bırakıldı. 28-29 Ocak'ta Mustafa Suphi 15 yoldaşıyla birlikte Karadeniz'de katledildi. Böylece burjuvazi baştan beri göz hapsinde tuttuğu sınıf düşmanına çok ağır bir darbe indirmiş oldu. Bu darbeye içte sağlamlaştırdığı iktidarını, 21 Şubat'ta başlayan Londra Konferansı'nda İstanbul

hükümetinin sahneden çekilmesiyle uluslararası alanda da pekiştirdi. Burjuvazi kazandığı bu iki zaferle 23 Nisan 1920'den Mart 1921' kadar hüküm süren iktidar boşluğu ve iktidar ikiliğini kendi sınıfı hesabına çözmüş oldu.

Yukarda sözü edilen komünist grupların faaliyetleri böyle iki satırla geçirilebilecek kadar sade ve basit değildir. Bu grupların düşünceleri, örgütlenmeleri, eylemleri, birbirleriyle ve Komünist Enternasyonal'le olan ilişkileri ve Kemalist Harekete yaklaşımları konusunda bugüne kadar çok şeyler yazıldı. Geçmişten devrimci dersler çıkarmak adına yazılanları yeniden ele alıp değerlendirmek apayrı bir incelemeyi gerektiriyor ve yapılmalıdır. Bizim bu yazı kapsamında esas olarak üzerinde durmak istediğimiz, Türkiye Komünist Hareketinin söz konusu tarihsel kesitte doğduğu koşullardan devraldığı, içselleştirerek kendinden sonraki sosyalist ve komünist hareketlere devrettiği kimi önemli noktaların açığa çıkartılmasıdır.

Bunlardan birincisi; komünist hareketle ulusal mücadeleler arasındaki ilişki ve ulusal mücadelelere yaklaşım sorunudur. Türkiye'de Komünist hareketin biçimlenmeye başladığı dönem aynı zamanda ulusal mücadelelerin de (Ermeni, Pontus, Kürt) yükseldiği, bu mücadelelerin gerek feodal gerekse burjuva iktidarlar tarafından katliamlara ve tehcire tabi tutulduğu bir dönemdi. 1920 Temmuzunda Ankara'da, Eylülünde Bakü'de ve İstanbul'da Komünist örgütler kurulmasından çok değil 5 sene önce Ermeni soykırımı gerçekleştirilmişti. 1920 yılında ise Karadeniz'de ve Koçgiri'de Pontus ve Kürt pogrom ve tehcirleri sürmekteydi.

Buna rağmen, bu durum TKP ve diğer komünist gruplar tarafından sadece görmemezlikten gelinmemiş, tersine soruna yaklaşımda burjuvazinin bakış açısı temel alınarak, ulusal mücadelelere dinci-gerici ve emperyalist ajanı damgası vurulmuştur. 10 Eylül 1920 TKP Kongresi'nde ulusal sorun üzerine sunulan raporda Ermeni sorunu hakkında şunlar yazmaktadır. "Ermeni meselesi birinci defa olarak Berlin muahedesine konulan (1878) bir madde ile meydana çıkmıştır. İngiltere Rus Çarizmine karşı Hindistan yolu üzerinde kuvvetli bir Ermenistan teşekkülünü istiyor. Taşnak Fırkası Londra'da kuruyor.... Dökülen kanların sebebi budur." Rapor "şark meselesi budur" cümlesiyle bitiyor. (TKP Kuruluş Kongresi, Emel Seyhan Atasoy-Meral Bayülgen, Sosyal Tarih Yay. say.102) Komünist Enternasyonalin IV. Kongresi'nde konuşan İKG temsilcisi Sadrettin Celal (Antel), aynı görüşü farklı cümlelerle tekrarlıyor. "...Hükümet büyük bir sitayişle ilan ettiği Misak-i Milli'yi sabote etmeye hazırlanıyor. Hemen bugünden itibaren Türkiye Komünist Partisi, Misak-i Milli'yi gerçekleştirmeyi bizzat üstleniyor." (THİF – Erden Akbulut - Mete Tuncay- Sosyal Tarih Yay. say. 390) Komünist hareketin, Kürt ve Pontus mücadelesine bakışı da bundan farklı değildir. Hepsi gericidir ve İngiliz eserdir(!) Komünist hareketin doğuşunda harekete musallat olan bu millici yaklaşım o derece içselleşmiştir ki, bugün de aynı cümlelerle tekrarlanmaktadır.

İkinci önemli nokta; burjuva iktidarın ilerici olduğu görüşüdür. Herşeyden önce tarihsel-toplumsal olarak ileri olanla, siyasal olarak ilerici olanı birbirinden

ayıramayan bu görüş, tarihsel gelişme ve sınıf savaşımı gerçeğiyle uyuşmamaktadır. İleri kavramı tarihsel-toplumsal bir kavram, ilericilik ise siyasal bir kavramdır. Bu kavramlar herhangi bir tarihsel kesitte üst üste düşseler de, aynı şeyi ifade etmediklerinden birbirinin yerine kullanılamazlar. Örneğin 1789 Fransız devriminde bu iki kavram üst üste düşmüşlerdi. Fransız devriminin getirdiği toplumsal formasyon hem feodalizmden tarihsel-toplumsal olarak ileri bir formasyonu temsil ediyordu, hem de toplumun bütün sınıflarını temsil ettiği ve onları eski toplumun cenderesinden çekip alan "özgürlük ve eşitliği" gerçekleştirdiği için de ilericiydi. Ancak 1948 ve daha sonraki burjuva devrimleri için aynı şey söylenemez. 1789'da düşman olan feodal sınıflar bu kez "müttefik", "müttefik" olan sınıflar (işçi ve köylüler) ise düşman oldular. "Müttefik" ve düşman değişince, ilericilik-gericilik de yer değiştirdi. Burjuvazi ile proletarya arasındaki mücadele sınıf mücadelesinin ana ekseni olunca, kapitalizm hâlâ feodalizme göre ileri bir tarihsel-toplumsal formasyon olarak kalsa da, burjuvazi ilerici tüm karakterini yitirerek gericileşti.

Kapitalizmin emperyalizm aşamasında burjuvaziye ilericilik atfeden görüşün en kaba biçimi, ilericiliğin kapitalizmin proletaryayı da geliştirdiği teziyle açıklanmasıdır. Bu tez TKP'nin 10 Eylül Bakü Kongresi kararlarında şöyle formüle edildi. "Anadolu'da devam eden milli inkılap hareketinin umum dünya emperyalizmine karşı mücadeleleriyle dünya proletarya hareketine yardım ettiğine kaniyiz. Bu milli hareketin memleket dahilinde inkişafı (gelişmesi), derinleşmesi,

sınıf şuurunun meydana gelmesine ve yarınki içtimai (toplumsal) inkılabı müsait bir muhit hazırlayacağı muhakkaktır.” (TKP Kuruluş Kongresi, Emel Seyhan Atasoy-Meral Bayülgen, Sosyal Tarih Yay. say.72) Kapitalizm işçi olmadan, onun artı emeğine el koymadan var olamayacağı gibi, işçi sınıfını geliştirmeden de varlığını sürdüremez. İşçi sınıfının varlığı ve gelişimi burjuvazinin ilerici-gericiliğiyle değil, sermayenin hareket yasalarıyla bağlantılıdır. Gerisi patronların, işyerlerini işçilerin yaşamını devam ettirmesi için açtıklarını söylemeleri masalından ibarettir.

Yukardaki alıntı üçüncü önemli noktaya işaret ediyor. Alıntıda da anlaşılabileceği gibi 1908’de ilerici olan burjuvazi, 1920’de bu niteliğine bir yenisini ekleyerek, hem de dünya emperyalizmine karşı savaşım vererek, anti-emperyalistliğe terfi ediyor.

Anti-emperyalist burjuva fikrinin sırrı “milli burjuvazi” kavramında yatıyor. “Mili burjuvazi” kavramının ardında ise sınıf mücadelesiyle, pazar mücadelesinin birbirine karıştırılması vardır. Pazar kavgası, yani rekabet, sermaye hareketinin olmazsa olmazlarından. Sermaye başka sermayeler olmadan var olamayacağı gibi, onlarla rekabet içinde olmadan da var olamaz. Burjuvazi arasındaki Pazar kavgası, milli ya da milli olmayanlar arasındaki bir kavga değil, rekabete dayalı ekonomik temelli, siyasi, askeri, diplomatik vb., çatışmalı, uzlaşmalı, bir güç kavgasıdır. Gücsüzün güçlüye bağımlılığı (emperyalizm) bu güç ilişkisi üzerinden gerçeklik kazanır. Sistemin uluslararası örgütlenmesini belirleyen de bu güç ilişkisidir. Bu yüzden emperyalist

dönemde birbirinden ve sistemden yalıtık kapitalist devletler var olamayacağı gibi, milli ve anti-emperyalist burjuvazi de var olamaz. Ancak bu durum kapitalist devletler arasında olduğu gibi, kapitalist devletler arasında da rekabet ve rekabetten doğan bir çatışmanın var olmayacağı anlamına gelmez.

Bu belirlemelerin ışığında yeniden 1918-20 Türkiye’sine dönersek; Savaş sonrası imzalanan Mondros ateşkesiyle Osmanlı İmparatorluğu egemenliği altındaki toprakların önemli bir bölümünü daha kaybetti. Yenilen, savaşma kabiliyetini kaybeden ordu silahsızlandırılarak terhis edildi. İktidar partisi İttihat ve Terakki iktidarını kaybetti, yöneticilerinin bir kısmı yurtdışına kaçtı, bir kısmı görünmez oldu. Parti moral bozukluğu içinde dağılmaya başladı. İstanbul’da iktidar Jirondan partiye (Hürriyet ve itilaf) geçti, ancak bu iktidar İstanbul’la sınırlı kaldı. Türkiye’nin doğusunda, savaş sırasında uğradıkları katliamlarla zayıflasalar da, Osmanlı’nın yenilgisinden aldıkları güçle Ermeni, Pontus ve Kürt ulusal mücadeleleri yeniden canlanmaya başladı. Her türlü siyasal gelişmeye açık olan istikrarsız ve belirsiz bu tablo, iktidar olanağını kaybetme tehlikesiyle karşı karşıya kalan burjuvazi kadar, antlaşmalara imza atacak muhatap tehlikesi yaşayan emperyalist burjuvazi için de iç acıcı değildi.

Tehlikeyi büyüten ve müdahale zorunluluğunu acılaştıran diğer bir olgu da, Ekim devrimin iç savaştan zaferle çıkacağının kesinleşmesi, devrimin yayılma menzili içine giren Türkiye’de aydınlar ve halk arasında Bolşevizm’in bir kurtuluş seçeneği olarak yaygınlaşmasıdır.

Mevcut iktidar boşluğu, ulusal mücadelelerin baskısı, Bolşevizm tehdidi ve artan belirsizlik emperyalist burjuvaziye harekete geçirdi. Mondros ateşkesinin ilgili maddesine dayanarak işgal hareketini başlattı.

Özellikle Yunan birliklerinin İzmir’e girmesi, mevcut durumun bir anda değişmesine yol açtı. İşgalin halkta yarattığı öfke, anti-emperyalist “çete-gerilla” hareketini doğurdu. Savaş öncesi ve sırasında yoksulların kahramanı olan “çeteler”, işgalle birlikte anti-emperyalist mücadelenin silahlı gücüne dönüştü. İşgalin yarattığı öfke, burjuvaziye İttihat ve Terakki’nin baskıcı politikaları ve savaş yenilgisiyle kaybettiği halk desteğini arkasına alma olanağını sağlayarak, yeniden iktidar yolunu açtı. Dağılan İttihat Terakki, Müdafaa-yı Hukuk Hareketi olarak yeniden örgütlendi. Özellikle ulusal mücadelelerin yoğunlaştığı bölgelerde milliyetçi, şoven tepkileri harekete geçiren Müdafaa-yı Hukuk cemiyetleri, önemli bir iktidar odağı haline geldi. Burjuva hareket bir dizi kongrenin ardından Nisan 1920’de TBMM’ni toplayarak iktidar boşluğunu ortadan kaldırdı.

Yunan birliklerine karşı yürütülen gerilla savaşlarının halkta yarattığı prestiji iktidarını güçlendirmek için kullandı, Burjuva iktidara yönelik Padişah yanlısı ayaklanmaları, (Anzavur, Çopur Musa, Çapanoğlu ve Gerede ayaklanmaları) Çerkez Ethem kuvvetlerine ezdirdi. Aynı süreçte Ulusal kurtuluş mücadelelerine son darbeler indirildi. İmha ve sürgüne tabi tutulan Ermeni ulusal mücadelesinin son direnişleri de ezildi. Kasım 1920 de Sovyet Ermenistan’ının kurulması, Türk

burjuvazisinin işini daha da kolaylaştırdı. 1920 yılı içinde önce, özerlik için ayaklanan Kürt güçleri Koçgiri’de imha edildi, ardından Karadeniz’de Pontus başkaldırısı ezildi.

Artık burjuvazinin sınırsız iktidarı önünde tek engel kalmıştı; siyasal olarak henüz olgunlaşmamış olmasına rağmen, emperyalist devletlere karşı Narodnik bir ruhla savaşan Çerkez Ethem güçlerinin ve Bolşevizm’in etkisiyle örgütlenen genç komünist hareketin yok edilmesi. Daha önce de belirtildiği gibi, bu engeller birbirine bağlı planlı saldırı ve katliamlarla ortadan kaldırıldı. Burjuva iktidarın ilanını, emperyalist devletler açısından muhatap sorununu da çözümledi. Çözülen muhatap sorunu ve Azerbaycan, Gürcistan ve Ermenistan’ın Bolşevikleşmesi, Türk burjuvazisi ile emperyalist burjuvazi arasındaki uzlaşmayı hızlandırdı. Önce İtalya, ardından Fransa çekilmeye başladı. Mart 1921’den sonra işgale karşı mücadele, Ankara ile Yunanistan arasında düşük yoğunluklu bir savaş olarak sürdü. Bu savaşın her safhası, İngiltere tarafından yönetildi.

Durumun bu kadar net olmasına karşın, Türkiye komünist hareketinin bütün bileşenleri (TKP, THİF ve İKG), gerçekte anti-emperyalist bir savaş yürüten Çerkez Ethem’i ihanetle suçlarken, burjuvazinin iktidar savaşını, anti-emperyalist savaş olarak nitelendirmiştir.

THİF kongresinde parti başkanı Salih Hacıoğlu, yaptığı konuşmada Kemalist hareketi şöyle tanımladı: “Yeni Hayat’ın ilk sayılarından birinde yayınladığımız Beyanname’de, Türkiye burjuvazisinin emperyalizme karşı ver-

diği savaşın gerçekten devrimci nitelikte ve proletarya ile emekçi kitlelerin çıkarlarına uygun olduğunu belirttik. Bu nedenle, dış politikada hükümeti destekliyoruz. İç politikada da hükümetin işçi, tarım, yönetim gibi konularda emekçiler lehine reformlar yapma amaçlarını olumlu karşıladık. Hatta geçici olarak, iç bunalımın keskinleşmesine olanak vermemek için, sınıf mücadelesi bayrağını dayanabilecek sınıra kadar indirdik. Bu fedakarlıkla, hükümetin ülke savunmasını güçlendirmesini, asker ve köylülerin moralini yükseltmesini, ekonomik bunalımın sonuçlarını hafifletmesini umduk. Fakat egemen sınıflar kendi ayrıcalıklarından gönüllü olarak vazgeçmezler; bizi de emekçi yığınları da aldattılar.” (THİF – Erden Akbulut - Mete Tuncay- Sosyal Tarih Yay. say. 275)

Bu değerlendirme sadece THİF’e özgü değil, komünist hareketin diğer bileşenlerinin, farklı cümlelerle de olsa ortak değerlendirmesidir. Bu ortaklığın köklerini ise başka yerde, Komünist Enternasyonal’in politikalarında aramak gerekir.

Belirgin özellikleri gericilik, uzlaşmacılık, bağımlılık ve şoven bir ulusçuluk ve ulusal kurtuluş mücadelelerini katliamlarla ezen burjuva hareketin ulusal kurtuluş hareketi olarak nitelenmesi tam bir paradokstur. Bu paradoksun hâlâ sosyalizm etiketi altında kabul ediliyor olması ise burjuva ideolojisinin, Kemalizm’in bugüne sarkan gücüdür.

Bu yanılgının temelinde işgale karşı mücadeleyle, anti-emperyalist mücadelenin birbirine karıştırılması vardır. Tarihte burjuvazi önderliğinde sömürgeciliğe, işgal

ve ilhaka karşı siyasal bağımsızlıkçı hareketler var olmuştur ve vardır. Ancak bu hareketler nitelikleri gereği anti-emperyalist olamazlar. Anti-emperyalist hareket, ulusal sistem içindeki konumu, ulusal kimliği ne olursa olsun, burjuvazinin yerel ve uluslararası iktidarına yönelik harekettir. Burjuvazi arasında bir post kavgası değil, bir sınıf mücadelesidir ve en başta da emperyalist bağımlılığın taşıyıcısı olan sınıfa, burjuvaziye yöneliktir.

Sonuç olarak bu üç önemli nokta, bugün de komünist hareketle burjuva ideolojisi arasında bir köprü görevi görmüştür. Burjuva ve küçük burjuva aydınlar bu köprüden geçerek komünist harekete dahil olmuşlardır. Ve sıkıştıklarında da yine bu köprüden geçerek aslına rücu etmişlerdir.

İdeolojik, politik ve örgütsel olarak burjuvazi ve küçük burjuvaziden bağımsız devrimci bir sınıf partisi, bir komünist parti inşasının en önemli koşullarından biri, bu köprüyü havaya uçurmaktır.

*Hinçak (Çan)- ESDP’nin yayın organı

**Taşnak (Bayrak) Taşnaktsutyun’un yayın organı

***İspanyadan göçüp Makedonya’ya (ağırlıklı olarak Selanik) yerleşen Yahudiler.

Yararlanılan kaynaklar:

1-İskalanmış Barış- Hans-Lukas Heizer- İletişim yay. Say 201-210

2- Bulgaristan Komünist Partisi Tarihi- Kızılırmak yay. Say.55-64

3- Osmanlı İmparatorluğunda Sosyalist Hareketler- Georges Haupt- Paul Dumont- Ayrıntı- say.11-40

4- Türkiye’de Sol Akımlar- Mete Tuncay- İletişim yay. Say. 39-60

5- Yavuz Aslan Türkiye Komünist Fırkası’nın Kuruluşu ve Mustafa Suphi, Türk Tarih Kurumu Yay.say.11-74

6- THİF – Erden Akbulut - Mete Tuncay- Sosyal Tarih Yay. say. 124-129, 133, 149-150

Kapitalizmin Stepnesi Esnaflar

Mustafa Özkan

Samsun'un nakliyecilerinden Y.Çelik ,taşımacılık konusunda şoförlük dahil, her türlü işi yapmış bir kişidir. Zamanla birkaç araç alarak esnaflıktan patronluğa terfi etmiş. Ama bu arada işçi olarak sömürülmenin, esnaf olarak sömürülmekten pek de farkı olmadığını anlamış olmasına rağmen vazgeçemiyor esnaflıktan. Çünkü işi bırakmak da, başlamak kadar zor ve o kadar masraf gerektiriyor.

İşte böyle kısır döngü içerisindeki esnaflardan biri Y.Çelik. İşçiyi nasıl ki patron sömürüyorsa, esnafı da asıl patronu olan devlet sömürüyor, aşırı vergiler ve anlamsız cezalarla. Çünkü rahat nefes alırsa esnaf, asıl hempalara rakip olurlar, öyle olunca da sistemin asıl sahiplerinin hesabı bozulur. Kısacası esnaflık, hiçbir sınıfın mensubu olmadan yalnızca burjuva sınıfına hizmet etmek için kurgulanmış bir meslektir. Onlarsız olmaz ama onlara gün yüzü göstermemek gerek. Ne uzamalılar, ne de kısalmalılar. Borçsuz yaşamalarına izin verilmemeli. Gerçi izin verilse bile olanaklı değil.

Şimdi bu dostumuzun neler yaşadığını kendi söylemleriyle dinleyelim.

-- Dostum neden bu kadar sinirlisin,ne oldu yine?

Y.Çelik: Abi sinirlenmek işin en hafif tarafı. Adamlar bizi dinden imandan çıkardı. Neye inanacağımızı şaşırdık. Gecemizi gündüzümüze katıyoruz, yine elde avuçta

bir şey yok. Tam bir şeyler olacak diyoruz, bir bakıyorsun devlet bir şey icat ediyor, hoop eline geçeceğini sandığın devletin kasasına. O kasaya girenlerin de nerelere gittiğini söylesem pişman ederler beni en iyisi söylemeyeyim...

-- Ama aldıklarıyla yol, köprü alan vb. şeyler yapıyorlar..

Y.Çelik: Valla öyle olduğunu bilsem tüm malımı veririm. Ben çevremde milliyetçi - muhafazakar olarak bilinirim. Ülkem için her şey feda olsun diyorum ama bu değerler de fasa fiso.Bu değerleri de bizleri sömürmek için uydurmuşlar diyecek duruma geldim artık. Hem abi ben bunlara inat oyumu HDP'ye vereceğim, ne dersin?

-- Onu bilemem. Senin özgür düşüncene saygı duyarım. Ama bir şeylere tepki için değil, kimin ne dediğine ve ne yapmak istediğine bakarak oy verilmeli.Ama sistemin aksaklıklarından bahsediyorsun. Onun aksaklıklarından kurtulmanın asıl yolu başta kendine güvenip, yapılan haksızlıklara karşı durabilmek ya; biz kendi sorunumuza gelelim...Senden vergileri alıyorlar hatta artırıp çeşitlendiriyorlar ama bak ne güzel otoban ve köprüler yaptılar..Bir saatlik yolu yarım saatte gidiyorsun...

Y.Çelik: Bu yolları benim vergilerimle yapmıyorlar mı? Öyleyse bunlar benim sayılmaz mı? Ayrıca bu yol ve köprüler tamamlanınca da benden almaya devam etmiyorlar mı? Öyleyse ben tami-rinin parasını da ödüyorum anla-

mına gelmiyor mu? O zaman benden niye tekrar yol geçiş, köprü geçiş ücreti alıyorlar? Benim malımı kullanmam için neden benden para talep ediyorlar? Valla ben şuna inandım, kârları olmasın, o hizmetlerin hiç birini yapmazlar.. Böyle inanıyorum artık.

-- Dostum seni bu kadar üzecek ne yaptılar da isyan edecek seviyeye getirdiler?

Y.Çelik: Biz 2013 yılında OGS, HGS geçiş döneminde birkaç kez köprüden geçmiştik. Dolayısıyla o kargaşada kaçak geçmiş durumuna düşmüştük. O gün bu gün bize bu durumu bildiren ne belge, ne de bilgi verilmiş.Bizim gibi bir yığın insan var. Bu cezalar 4 000 TL civarı..

-- Çokmuş doğrusu..

Y.Çelik: Ne çoğu abi, o kadar olsa hemen ödeyeceğim. Şimdi bize bunlar bildirilmemiş ya, katlandıkça katlanmış.. 30 000'lere çıkmış..

-- Ama yapılandırma diye bir şey çıkardılar, ondan yararlanmadınız mı?..

Y.Çelik: Bir söylentiye göre bunlar idari para cezaları mı ne oluyormuş, onun için bu yapılandırmaya girmiyormuş. Girse bile bize bu tebligatları yasanın yürürlüğe girmesinden hemen sonra yaptılar. Dolayısıyla da biz yararlanamıyoruz. Bunu bilinçli yaptıklarına inanıyorum.

-- Peki ne yapacaksın şimdi?..

Y.Çelik: Mecbur ödeyeceğiz. Hani bize kümesteki kazlar diyor-

lar ya..Öyle bir şey işte. Seve seve olmasa da ödeyeceğiz.

-- Karşı çıkmayı niye düşünüyorsunuz?...

Y.Çelik: Neye karşı çıkıyorsun abi..Bizim ne gidecek yerimiz, ne de bizi savunacak birileri var.

-- Neden, esnaf örgütleri yok mu?..

Y.Çelik: Allah onların da belasını versin..Onlar da kendi ceplerini doldurmaya bakıyorlar. Bir sorunumuzu halletmek yerine, iktidarlara nasıl yaranırım da bir yerden milletvekili veya imtiyaz

sömürüldüğünü biliyor da, sömürden kurtulmak için kılını bile kıpırdatmıyor. Veyahut da kıpırdatacak mecali kalmamış.

Y.Çelik: Abi öyle diyorsun da arkasına düşeceğimiz kim var ki? Sizlerin arkasına dizilebilmenin de şartları yok. Sonra sizler bizlerden bi habersiniz...Emekten yanayım diyenlerin hiç birinin buralardan haberi yok. Emekten yanayım diyenlerin yaptıklarıyla söyledikleri arasında dağlar kadar fark var. Öyle olunca da asıl sıkıntıları kaçırıp başka şeyler yapılıyor. Sizler de belirli gün kutlama ve anmala-

şu olayları protesto etmek, şu katliamları lanetlemek üzere tepki verenler ordusu olmuştuk aslında. Böyle bir ülkede bu tür tepkiler için 365 gün yetmiyor ki..Öyleyse başka şeyler yapmaya zamanımız olmuyor belki de..Biraz da tepkileri veren olmak yerine, asıl tepki verecekleri ortaya çıkarmamızın zamanı geldi de geçiyor artık.

Kısacası sistemin en önemli stepnesi esnaf da dertli ama onların asıl inanması gereken sönmülenecekleri günlerin sayılı olmasıdır. Borç ve yoğun iş tempoları içinde debelendikleri

sahibi olurumun peşinde hepsi. Çoğu da esnafa nasıl kredi verdiririm peşinde..Onlar da nemanacaklar ya..Onlar adeta bizlere yardımcı olmak için değil, bizleri daha da uysal hale getirmek için kurgulanmışlar..Kısacası ben böyle afurayıp küfürüyorum ya ,sonunda kuzu kuzu onların dediğini yapmak zorunda olduğumu biliyorum..

-- Sevgili dostum ne diyelim.. Demirel gibi sende katıl bize, düş arkamıza desek katılmayacaksın. Maalesef bu ülkede herkes nasıl

rından başka ne yapıyorsunuz ki? Mesela işçinin katılmadığı 1 Mayısları görkemli hale getiriyorsunuz o kadar..Zaten sizler gerekeni görebilseniz, bizler bu sıkıntılarla boğuşup pes etmeyiz...

-- Sonunda bizi de fırçalayıp, asıl suçu bize yükledin ya tam bir esnaf üretkenliği vesselam diyerek esnaf dostumun yanından ayrıldım...Ama dediklerinin tümü doğrudu belki de. Biz artık rutin işleri yapan birer fedakarlık gömleği giymiş insanlardık aslında... Şu devrimciye saygımızı sunmak,

için bunun farkında değiller... Ama tek tek borç batağına batıp yok olunca meselenin vahametini anlayacaklar.O zaman da iş işten geçecek. Onlar ne yazık sınıf bilinci de yükleyemezsiniz. Onlar hep yukarılara çıkmanın peşindedir.Yani asıl patron olmak için debeleniyorlar..Ama oraya çıkamıyorlar.Aşağıya inmek de istemiyorlar..Çünkü imaj yitireceklerine inanıyorlar....Tipik bir aşağı tükürsen sakal, yukarı tükürsen bıyık misali

Sırrı Öztürk'ün Mezarı Başında Yapılan Konuşma'dan

Dostlar, arkadaşlar, yoldaşlarımız,

Bugün burada Türkiye sosyalist hareketinin emektar mücadele adamlarından Sırrı Öztürk'ü doğaya teslim ediyoruz.

Vasiyeti üzerine O'nu burada toprağa veriyoruz. Sırrı Öztürk daha çok öncelerden burada; Gazi Mahallesi Mezarlığı'nda yatmak istediğini "Beni bedel ödeyen bizim insanlarımızın yanına gömeceksiniz!" diyerek ifade ediyordu.

60 yılı aşan siyasi yaşamında Tarihi TKP'den gelen büyükleri vasıtasıyla sosyalizm ile tanıştı. Sendikal örgütlenmelerde ve siyasi partilerde çalıştı. Kocaeli Sendikaları Birliği'nin kuruluşunda yer aldı, işçi-sendika örgütlenmeleri ve sayısız grevde görev yaptı.

TİP'nin kuruluşunda görev aldı. TİP Yalova ilçe yöneticiliği ve Kocaeli il sekreterliği yaptı. Ancak TİP'den ihraç edildi.

1963 yılında çalıştığı Türkkablo fabrikasında Türkiye Maden-İş sendikasını örgütledi ve baş temsilci seçildi.

1965-69 yılları arasında Türkiye Maden-İş Sendikası Genel Yönetim Kurulu üyeliğine seçildi ve görev yaptı.

16 Şubat 1969'da gerçekleştirilen ve tarihimizde Kanlı Pazar olarak anılan ABD emperyalizmini protesto yürüyüşünde aktif olarak yer aldı ve ölümden döndü.

Türkiye işçi sınıfının en büyük kalkışması olan 15-16 Haziran 1970 direnişinin örgütleyicilerinden biri olarak ön saflarda yer aldı, tutuklanıp yargılandı. Bu dönemin mahkemelerinde eylemi, işçi sınıfını ve sosyalizmi savunan tek sanık olarak tarihe geçti. Daha sonra bu

şanlı işçi hareketinin kitabını yazdı.

Bir grup işçi arkadaşları ile Kocaeli Devrimci İşçi Köylü Birliği'ni kurdular. Bu faaliyetin içinde öğrenci gençler ile devrimci öğretmenler de yer alıyordu.

Parti arayışları içerisinde Ankara'da gerçekleştirilen Proleter Devrimci Kurultay'da divan başkanlığı yaptı. THKP-C'nin kuruluşundan önce oluşturulan 10 kişilik komite'de işçi kesiminin temsilcilerinden biri olarak yer aldı.

KDİKB faaliyetleri nedeni ile 12 Mart faşizmi tarafından Nisan 1971'de tutuklandı, yargılanıp hapsedildi ve Eylül 1975'e kadar hapis yattı. Kartal Maltepe 2. Zırhlı Tugay hapisanesinin delinmesi ve Mahir Çayan, Ulaş Bardakçı, Ziya Yılmaz, Cihan Alptekin ile Ömer Ayna'nın dışarı çıkarılması eyleminin örgütleyicilerinden biridir. Çünkü 15-16 Haziran'da da tutuklu kaldığı bu cezaevini avucunun içi gibi biliyordu...

1975 yılında kurulan Sorun Yarınları Kolektifi'nin görev dağılımı sonucunda sahipliğini ve sorumluluğunu üstlendi. Yayıncılık yaşamında sayısız kereler yargılandı, tutuklandı, yayınladığı eserlerden dolayı hapis yattı. Binlerce kitabımıza el konuldu ve imha edildi.

Bugüne kadar tümü sosyalizmin sorunlarına çözüm arayan ve yakın tarih tanıklıklarını aktardığı 30'dan fazla kitap yazdı ve yayınladı.

Ayrıca, Sorun Birleşik Sosyalist Dergi, Sorun Polemik Dergisi, Sanaat Cephesi Dergisi, İşçi Birliği Ga-

zatesi ve Kırmancıya Belekê dergilerini yayınladı.

Tüm siyasi yaşamında Komünistlerin Birliği ve İşçi Sınıfı Partisi'nin örgütlemesi görevini gündeminden düşürmedi.

Sırrı Öztürk, ağır hastalığına ve ilerlemiş yaşına rağmen Komünistlerin Birliği ve İşçi Sınıfı Partisi'nin örgütlenmesi çalışmalarına son günlerine kadar katkıda bulundu.

Sözlerime dünyamızın bir ucundan gelen bir mesajı sizlerle paylaşarak son vermek istiyorum. Çünkü bu mesaj bizi hem çok duygulandırdı ve hemde onurlandırdı:

"Yaşamın işçisi olan, rüyaları inşa eden sen aramızdan ayrıldın ama proleterce çaban çok sevdiğin işçi sınıfı içinde yaşayacaktır. Hasta la victoria siempre, yoldaş...

Kolombiya Komünist Partisi ve FARC Cephesi"

Onun azmi, inancı, kararlılığı ve mücadelesi, onurlu ve dik duruşu hepimize örnek olsun.

İŞÇİ SINIFIMIZIN VE HALKLARIMIZIN BAŞI SAĞOLSUN.